

19 6 37
ŽENSKI LIST

V I G R E D

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c., 12.

V S E B I N A :

Misijonski teden. — Dogodek (A. Galetova). — Božje Srce (P. Evstahij). — Sestra Dragica (Tilka Lamprecht). — Hrepenenje (A. Salmič. — Umetnost pozabljanja. — Mimo tovarne (M. G.). — Indijska žena (A. S.). — Raztrgani zvoki (Draga Beloglavec). — Anica Lebar (J. Pajman). — Češnji (A. Salmič). — Dekliška KA. — Življenje mi dušo kuje (Beloglavec Draga). — Zakon o minimalnih mezdah (R. Smersu). — Težak odgovor (A. S.). — Po ženskem svetu. — Iz naših krogov. — Žena v domu.

IZ URENIŠTVA IN UPRAVE

Uredništvo in uprava čutita prijetno dolžnost, da se lepo zahvalita vsem nabirateljicam novih naročnic za leto 1937. V svesti si naj bodo, da so storile svojo sveto dolžnost za katoliški tisk, ko so za edini katoliški ženski list v sedanji dobi težke krize pridobile tako lepo število novih naročnic.

Izdajateljstvo »Vigredi« jim je z razpisanimi nagradami saj v nekoliko poplačalo nemali trud, ki so ga imele. Gotovo bo zanimalo vse Vigrednice, koliko Vigrednic je doseglo eno ali drugo nagrado. (Nagrade so bile razpisane v 12. številki 1936).

Nagrado za 20 novih naročnic je dobilo 14 Vigrednic
nagrado za 15 novih naročnic so dobile 3 Vigrednice
nagrado za 10 novih naročnic je dobilo 7 Vigrednic
nagrado za 5 novih naročnic je dobilo 14 Vigrednic
nagrado za 3 nove naročnice je dobilo 16 Vigrednic

Uredništvo in uprava sta prepričana, da to še ni bilo zadnje delo, ki so ga Vigrednice podvzele za razširjenje svojega lista, ampak, da svojo propagando za dober katoliški list vrše še iz dneva v dan, saj še vedno prihajajo nove naročnice. Iskrena hvala vsem!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

Klišeje za slike: Pokrajina v poletju, Prvoobhajanka, Na cvetočem travniku, Za Šmarno goro je iz prijaznosti posodila Založba Mohorjeve tiskarne.

VIGRED

ŽENSKI LIST

XV 6

V LJUBLJANI, 1. JUNIJA 1937

Misijonski teden v Grobljah

Duhovniška misijonska zveza in Družba za širjenje vere prirejata s sodelovanjem vseh slovenskih prijateljev misijonov v Misijonišču Groblje pri Domžalah Misijonski teden in Misijonski kongres za vso Slovenijo.

Spored je sledeč: 13. junija slovesna otvoritev *misijonske razstave*. Razstava bo nazorno kazala misijonsko delo, ki ga vrši sveta Cerkev v Afriki, Indiji in na Kitajskem. Razstave se bodo udeležili tudi oo. jezuiti s svojimi krasnimi zbirkami iz Indije. Prvič bo razstavljen tudi ves slovenski misijonski tisk in tisk drugih dežel. Posebna pozornost bo na razstavi posvečena slovenskim misijonarjem. V posebni sobi bodo razstavljeni spomini na največjega slovenskega misijonarja, škofa Friderika Baraga. Obiskovalci bodo istotako imeli priliko ogledati si originalen misijonski film »Misijonarjeva oporoka«, ki so ga posneli misijonarji v Afriki in je imel po mnogih deželah velik uspeh. Po nekod so ga predvajali cele tedne. Prav tako bo več zanimivih skioptičnih predavanj. Kogar bo zanimalo, si bo lahko ogledal Misijonsko tiskarno. Razstava bo odprta od 13. junija dalje vsak dan.

V nedeljo, 20. junija bo *Misijonski kongres* za vso Slovenijo. Ob 9 bo sprejem prevzv. gg. škofov. Ob 10 bo sv. maša na prostem, katero bo daroval nadškof dr. A. B. Jeglič, velik prijatelj in pospeševatelj misijonstva, ki pride tokrat po daljšem času prvič v kamniški okraj. Med sv. mašo se bodo prepevale znane ljudske pesmi s spremljanjem godbe. Govoril bo eden izmed navzočih škofov. Po sv. maši bo slavnostno misijonsko zborovanje, pri katerem bo govorilo več odličnih govornikov. Ob tej priliki se bomo še posebej spomnili škofa Baraga in njegove svetniške zadeve, saj obhajamo

prav letos stoletnico, odkar se je prvič vrnil kot misijonar v domovino, da zbudi med Slovenci zanimanje za misijone. Ob 1 bo koncert godb. Ob 2 pete litanije s slovesno zaobljubo Kristusu, da hočemo tudi Slovenci po svojih najboljših močeh delati za širjenje Njegovega kraljestva na zemlji. Nato bo kot zaključek slavnostna igra na prostem »Naša apostola«, ki je lani ob Slomškovich dnevih v Mariboru doživela tako velik uspeh.

Program za Misijonski kongres je sestavljen tako, da se vse izvrši v enem dnevu in odpade neprijetno prenočevanje. Vsak se lahko odpravi od doma šele v nedeljo zjutraj in zvečer ob 5 zopet odide, ker bo do tedaj že vse končano. Kdor bi hotel imeti prenočišče, nam mora vsaj 14 dni prej sporočiti. Hrana se bo dobila na mestu, vendar svetujemo vsakomur, da si prinese za kosilo nekaj s seboj. Zagotovljeno nam je, da, se bodo vlaki ustavljali kar v Grobljah, da ne bo treba hoditi na postajo v Domžale. Zveze so ugodne. Vozijo tudi avtobusi. Če se bo priglasilo dovolj udeležencev, se bodo organizirali posebni vlaki. Istotako imamo zagotovilo, da dobimo polovično vožnjo, vendar svetujemo vsem, ki se mislijo udeležiti samo Misijonskega kongresa v nedeljo, da si rajši kupijo »nedeljsko povratno karto«, ki velja od sobote opoldne do ponedeljka opoldne, ker manj stane. Med tednom pride v poštev polovična z »rumeno izkaznico«. Karto zahtevajte do Domžal.

Vsi udeleženci si morajo nabaviti posebno izkaznico za Misijonski teden v Grobljah. Dobi se pri vseh župnih uradih in pri poverjenikih Katoliških misijonov. Izkaznica stane 3 Din. S to izkaznico imate pristop k vsem prireditvam Misijonskega tedna in kongresa, tudi na razstavo, k misijonskemu filmu in k igri v nedeljo popoldne. Ta izkaznica je neobhodno potrebna vsakomur.

Dragi Slovenci, Misijonski teden in Misijonski kongres v Grobljah sta zamišljena kot do sedaj največji misijonski prireditvi na Slovenskem. Čas je, da se tudi mi Slovenci začnemo bolj zanimati in delati za največjo zadevo krščanstva, za pokristjanjenje sveta. Če bomo pri prireditvi vsi sodelovali, bo res nekaj veličastnega. Vernost kakega naroda se meri tudi po tem, koliko zanimanja kaže za misijonsko delo sv. Cerkve. Pokažimo z veliko udeležbo na Misijonskem kongresu, da hočemo biti Slovenci tudi na misijonskem polju enakovredni drugim katoliškim narodom. Sedanji čas zahteva, da priskočimo tudi mi sv. Cerkvi uspešno na pomoč, da bo čimprej ves svet Kristusova last.

Pripravljalni odbor.

Ana Galetova:

DOGODEK

Tiste dni je bilo zares hudo. Ona je legla v otroško posteljo in ni imela nikočar, ki bi ji bil rekel, naj bo pogumna. Mož se je pusto držal in taval okrog voglov. Stara mati je krotila šestero otrok, se jezila in rotala s posodo po ognjišču.

Pokrajina v poletju.
(Foto Fr. Krašovec)

Prišla je babica. Vsi hkrati so jo zagledali na pragu. Velika je bila, da je pokrila ves prostor v vratih. V otrokih je vstalo čustvo, kot vstane, kadar zaslišijo posebno hupo reševalnega avta, kadar zdrči mimo hiše po cesti. Svoje poglede so zapičili v podolgovati kovčeg.

Martinek je bil najstarejši otrok. Hodil je v prvi meščanski razred v bližnje mesto. Natančno se je še spominjal, kdaj je to žensko poslednjikrat videl. Takrat je zajokalo v hiši in je potem jokalo vse dni, vse dni, dokler ni najmlajše otroče shodilo. In zdaj ko je shodilo, je spet tu. Ujezilo ga je. Sunkoma se je obrnil, se zaletel v vrata spalnice in zavpil v sobo:

»Mama! kaj išče ta ženska pri nas? Kaj bo spet otrok?«

Mati se je s postelje zazrla vanj. Ničesar ni rekla. Težko je požrla slino.

Fant pa je trmasto stal med vrati in čakal. Premlad je bil, da bi razumel, prevelik, da bi ne razumel. Zaloputnil je vrata ter mrmral v veži mimo babice:

»Dovolj nas je že. Jaz se moram učiti in ne bom pestoval, ne poslušal joka.«

»Takle je,« je potarnala stara mati.

»Martine, hej, na mleka!«

»Nočem!« se je zadrl, vzel svoj nahrbtnik in izginil.

»Smrkavec!« se je razjezila babica.

Starka je pogledala za fantom. »Saj ima navsezadnje prav. Kaj ni že dovolj drobiža? Človek nima nikoli počitka.«

Babica jo je ošvrknila s sovražnim pogledom: »Zdaj vem, zakaj je fant tak. Videla sem očeta za hlevom in slišala sem vas. Zdaj vem. Uboga Kristina!« Potrkala je na vrata in je bila prva, ki je začela: »Bog daj srečo!«

Kakor grešnik je prišel opoldne sin iz šole. Ni prišel v hišo. Sedel je pred pod in se naslonil na kolena. Babica ga je zagledala skozi okno in prišla k njemu. Stala je pred njim molče — velika kakor gora. Dvignil je glavo. Oči so spraševale: Kaj je, kaj je, a ni premaknil ust.

»Martin, ti si mamu hudo razžalil.«

Molk.

»Boš moral to popraviti.«

Globoko je povetil glavo.

»Če ti umre? In ti si se tako poslovil od nje. Ne boš imel sreče, fant, ne boš je imel. In da ti povem: Nikoli še nisem slišala sina tako govoriti z materjo. Ali te ni nič sram?«

Dvignil je glavo in videti je bilo, da se bo pognal veliki ženi za vrat in ji zaprl besedo. Pa ni skočil. Ona pa je popustila:

»Slišiš, povej mi no, zakaj si sploh hud na mamu?«

»Na mamu?«

»O, kaj te nisem morda slišala zjutraj!«

Odprl je usta, pa ni ničesar povedal.

»No?«

»Če bi bil hud nanjo, pa bi ji ne prinesel pomaranče.«

»Pomarančo si ji prinesel?«

»Prinesel, ja!« Razvezal je nahrbtnik in jo pokazal:

»Kaj ni to pomaranča? Malice si nisem kupil zato.«

Babica je umolknila. Smehljaj ji je prešinil obraz in taka se je vrnila k materi. Fant pa je hodil, hodil po vrtu in gledal v tla.

Naenkrat v hiši krik.

Planil je v vežo: »Kaj je? Kaj se je zgodilo mami!?«

Stara mati ga je zavrnila.

*

Proti večeru je velika gostija sklicala vse otroke, naj pridejo pogledat novo sestrico. Zadnji je prišel Martine. Z levico je v hlačnem žepu tiščal pomarančo, z desnico je prijel mamino roko. In ko jo je skrbelo, kako se bo družinica brez nje nocoj odpravila spat, je spregovoril fant:

»Bom jaz, mama!«

P. Evstahij, O F M:

Božje Srce

V raju človeški
padel je rod,
Bog pa obljubil
nam Rešenika:
ni nas pogubil
dobri Gospod!

Kri je prelilo
svojo za nas
v spravo Očetu,
v sveti daritvi
blagor je svetu,
milost vsak čas . . .

Večno naj ljubi
Božje Srce . . .
K njemu hitimo,
v stiski, trpljenju
Vanj pribežimo,
bedni ljudje!

Hvaljen, Zveličar! —
Dušam žari
Sonce ljubeče,
vrelec življenja,
zmage in sreče,
up nam deli . . .

Božjemu Srcu,
Cerkev, zapoj!
Bodi mu zvesta
v dneh preizkušnje,
Kristu nevesta,
On je s teboj!

† *Tilka Lamprecht:*

Sestra Dragica

(Nadaljevanje.)

Pozvonili sta pri samostanskih vratih. Zarožljaj je ključ; med vrati se je pokazala sestra vratarica — vedno smehljajoča se sestra Jelisava.

»O naša kandidatinja,« je uganila, odprla vrata na stežaj in ju povabila noter. Ivanka je pozdravila in vstopila. Čuden hlad ji je zavel nasproti, hlad, ves v nasprotju s smehljajočo se sestro Jelisavo. Peljala ju je v sobo blizu vrat in vprašala, koga naj pokliče.

Ivanka je povedala, da je sorodnica sestre Renate. Sestra Jelisava je prikimala, vprašala še to in ono, vmes se večkrat zasmejala, da so se blesteli zlati zobje. Nato je pozvonila in odšla ven na hodnik.

Ivanka se je čudila; njena spremljevalka pa še bolj. Kako je to mogoče, da je človek tako vesel in dobre volje v tem pustem, mrzlem kraju? In kako je vse tiho! Kot da ni nikogar v celem poslopju, razen vratarice. In zlate zobe ima! Mogoče je kaka plemkinja, ki se je odrekla svetu! Pa tako je prijazna! Ne drži se pobožno, kakor tiste vaške ženske, ki s svojo pobožnostjo oznanjajo, da so pobožne. Te bi se gotovo pohujšale nad to veselo redovnico!

Druga sestra je vstopila. Nekoliko vitkejša in resnejša, a tudi ta se je smehljala. Na pozdrav je odgovorila v čisti slovenščini in povedala, da se zove Renata. Ivanka se ji je predstavila in jo pozdravila kot sorodnico. Hotela ji je pripovedovati o domu, pa jo je prekinila:

»Drugič. Sploh je bolje, ne preveč obnavljati spominov. Odrekli smo se domu; vsak spomin nazaj je madež na naši žrtvi.« Ko je videla Ivankin začudeni obraz, se je nasmehnila, toda ta nasmeh je bil ves drugačen ko sestre Jelisave.

Sedele so in pripovedovale o potovanju. Sestra Renata je poučila Ivanko, kako mora pozdravljati vsako sestro, ki jo sreča na hodniku ali kjerkoli, častiti materi pa mora poljubiti roko. Isto tudi svoji prefekti.

»Kdo pa je prefekta?« je vprašala Ivanka.

Sestra Renata je razlagala, da je samostan tudi velika družina s častito materjo na čelu. Častita mati pa ne more sama za vse skrbeti. Zato je vse razdeljeno v skupine. Gojenke višje šole so skupaj, gojenke nižje šole zopet skupaj, visokošolke skupaj, seminarke, kandidatinje in novinke tudi skupaj. Vsaka od teh skupin ima svojo prefekto in podprefekto. Te imajo dolžnost, skrbeti za svoje varovanke, pa tudi za red in mir. Seveda imajo tudi pravico kaznovati, če je potrebno.

Vstopila je sestra Jelisava. Pogrnila je mizo in razvrstila nanjo juho, meso s prikuho in nekaj peciva in rekla, naj jesta. Ivanka si ni dala dvakrat reči, ker je bila že lačna. Imela je sicer klobase in pogače s seboj pa ji na vlaku ni dišalo. Hitro je segla po žlici, pa se je domislila in se pokrižala. Potem sta jedli. Med jedjo je sestra Renata dajala dekletu navodila glede službe. Obljubila ji je, da jo bo popoldne spremila v mesto, da se ne ujame v kako zanjko. Mesto ni vas; treba je paziti in imeti vedno odprte oči. Volkovi hodijo v ovčjih oblačilih. Blagrovala je zatišje samostana. Tu je človek za varnim obzidjem. Spet se je nasmehnila in pokimala Ivanki.

Sestra Jelisava je pospravila z mize; sestra Renata se je dvignila in rekla Ivanki:

»Le poslovi se zdaj od svoje spremljevalke, popeljem te nato k tvoji prefekti!«

Ivanka se je hitro poslovila in šla za njo. Stopali sta po dolgem hodniku mimo nešteti vrat, mimo nešteti oken in slik, po stopnicah gor in spet po hodniku naprej. Končno se je sestra Renata ustavila in pokazala na neka vrata.

Odahnila si je za hip, prisluhnila, nato pa čisto narahlo potrkala. V sobi je nekdo odmaknil stol in tihi koraki so se bližali vratom. Odprla so se in prikazala se je suha in visoka redovnica.

Sestra Renata ji je povedala nekaj besed v hrvaščini, katerih Ivanka ni razumela, a vedela je, da govorita o njej. Tiho in plašno je stala ob strani. Sestra Renata se je obrnila k njej:

»Tako, Ivanka, tukaj je tvoja prefekta, častita sestra Lilijana in za prvi čas tudi tvoja učiteljica. Ubogaj jo!«

Sestra prefekta je prožila roko in jo nagovorila. Govorila je slovensko, vendar s hrvaškim naglasom.

»Tako, tako, mala Korošica. Upam, da se bova razumeli! Malo še znam slovensko, a dolgo je že, odkar sem se igrala na obali Blejskega jezera.«

Ivanka je poljubila ponudeno roko, Ta roka, vsa koščena in trda, je bila vendar topla. Še toplejše pa so bile sivo-modre oči sestre Lilijane. Te oči so bile pravo nasprotje ostalega obraza, ki je izgledal trd in mrzel. Nekatero zareze — tiste na čelu in bradi — so bile ostre in so se le nekoliko ublažile ob nasmehu.

Sestra Renata je pripomnila: »Pišejo, da je dobro in pametno dekle, seveda, vzgoje ji še pač manjka. Pa to boste že vi poskrbela, sestra Lilijana.«

»Bomo že skovali kaj iz nje. Ali poznaš tisto Župančičevo: Kuj me, življenje, kuj!?«

»Znam.« Bistro je pogledala Ivanka. Sestra Lilijana pa je rekla: »No, če jo znaš, jo pa povej!«

Ivanka je stopila korak nazaj in deklamirala počasi, glasno in z lepim naglasom. Obe sestri sta jo opazovali in se spogledali, pa prikimali.

»Bo nekaj iz tebe, deklič! Zdaj se pa poslovi od sestre Renate, ker je ne boš kmalu zopet videla. Vidiš, vsa je zelena in bleda, poslali jo bomo na sonce, na morje.«

Ivanka je pogledala sestro Renato in opazila, da je res vsa siva in rumena. Pa je pogledala še sestro Lilijano in si mislila, da bi tudi njej ne škodovalo malo sonca in toplote in zraka.

Poslovila se je torej; sestra Renata je odšla nazaj po hodniku, tiho in neslišno. Sestra Lilijana pa je prijela Ivanko za roko in odprla vrata v sobo. Takoj ob vratih jo je poškopila z blagoslovljeno vodo. Nato ji je razkazala sobo.

Bila je to prostorna soba z mnogimi okni. Nasproti vratom je stala pisalna miza, čisto preprosta, a lična, obložena s papirji in knjigami.

Pred to mizo so bile v dvoredu razvrščene male mizice, takozvani pulti, za vsakim pultom dva stola. Sestra Lilijana je razlagala, da je to učilnica ali takozvani konvikt, to je soba, v kateri se uči, moli in tudi zabava, nekaka družinska soba. Vsaka gojenka ima svoj predal v pultu in še enega tam v

stranski omari. V prvem hranijo šolske potrebščine, v drugem domače, kakor ročna dela in podobno.

Ob steni je stala še večja miza, ki naj bi služila za ročna dela, pa tudi za igre in slično. Pred okni so stala stojala polna cvetja, med dvema oknomajhen in lep oltarček. Kip Brezmadežne je stal na njem in mala slika sv. Male Terezije.

»To so naši nebeški zaščitniki: Mati božja, sv. Terezika, sv. Jožef in sv. Alojzij.« Sliki teh dveh sta viseli na steni, med njima razpelo.

»In križ, pokažem ti ga nazadnje, pa je najvažnejše izmed vsega, kar je v sobi.«

Zazvonilo je zunaj po vseh hodnikih. Sestra Lilijana je razlagala: Samostanski zvonec. Kadar kliče ta, je treba pustiti vse, delo, učenje, zabavo, ali molitev in iti, kamor pač kliče. Boš videla, kako poslušamo ta glas!«

Še preden je prav izrekla, so se odprla vrata in vstopile so štiri deklice od deset do petnajst let. Pozdravile so, se postavile pred oltarček in se ozrle. Sestra Lilijana je pripeljala Ivanko med nje in rekla:

»Tako, dobile ste še eno tovarišico-sestrico. Le glejte, da se bo naučila kaj lepega od vas!«

Nato se je prekrižala in pokleknila. Tudi gojenke so pokleknile. Malo tuje je zvenela molitev, a Ivanka je le uganila, da je to rožni venec in je pri drugi desетки že poskušala, pridružiti s jim. Pri zadnji pa ji je šlo že gladko. Ko so odmolile, jo je nagovorila sestra:

»Zdi se mi, da že znaš moliti, hitro si se naučila.«

»Znam z drugimi, a sama ne vem, če bi mogla moliti.«

»Poskusi!«

»Sveta Marijo, Majko božja, moli za nas griješnike, sada i na čas smrti naše. Amen.«

»Glej, saj res znaš. Mati božja bo vesela, da si se najprej naučila njeno molitev in ti bo pri učenju pomagala.«

Nato so šle v jedilnico, od tam v sobo nazaj. Ob osmih je klical zvon k molitvi. Cela samostanska družina se je zbrala v kapeli. Večerna molitev je odmevala od visokih sten. V cerkvi je bil mrak, le pred oltarjem je gorela mala lučka.

Ivanka je poslušala molitev. Ker je ni razumela, se je utrudila. Poskusila je moliti po svoje, pa tudi ni šlo. Strmela je v malo trepetajočo lučko pred oltarjem. Zdelo se ji je, da je tudi njena duša taka drobna lučka, ki trepeče sem in tja . . .

Po končani molitvi je bilo nekaj časa vse tiho v cerkvi. Čez čas pa je tam zadaj nekdo potrkal. Kakor na povelje so se dvignile vse sestre iz klopi in se postavile v dvored. Spet je potrkal in cela dolga vrsta se je priklonila globoko do tal, se obrnila in tiho odšla.

Zdaj je potrkal tik za njimi. Ivanka je uganila, da je potrkala sestra prefekta. Takoj so se dvignile vse deklice, se postavile v dvored in se priklonile.

Tiho so stopale po hodniku, čez stopnice, se ustavile pred Marijinim kipom, ki je stal sredi hodnika in pozdravile: »Ave, Marija!, pa šle spet tiho dalje v spalnico. Tudi tu je vse tiho in mirno. Čudno se je zdelo Ivanki, da tako molče. Hotela je nekaj vprašati svojo sosedo, pa ta je položila prst na usta in zmajala z glavo. Tiho so legle in sestra je ugasnila luč. Spalnica je bila dolga in prostorna. Dvajset postelj je stalo v dveh vrstah, ob vsaki nočna omarica in stol. Ob steni so stale velike omare za obleko. V enem kotu je bil prostor, zastrt z belimi zastori.

Drugi dan je Ivanka zvedela, da je to celica častite sestre in da je v vsaki spalnici ena. Notri spi častita sestra in pazi, če so otroci, oziroma

Prvoobhajanka.

(Foto Fr. Krašovec)

gojenke mirne in tihe. V spalnici namreč ni dovoljeno govoriti, tudi šepetati ne, prav tako tudi ne na hodnikih.

Prvo noč v tujini! Kdo bi mogel spati! Ivankina postelja je bila obrnjena k oknu, ki je bilo odprto. Lep kos neba je videla. Štela je zvezde, ki so trepetale v daljavi. Spomnila se je, da iste zvezde migljajo tudi tam nad domačo vasjo. Mogoče jih Mirko opazuje. Kaj le zdajle misli? Prejšnjo noč jo je tam daleč ob oknu njene domače sobice poljubil. — — — Kaj, če bi sestra Lilijana to vedela? Nič več je ne bi pobožala. Oh, če ne ve sestra, ve pa gotovo Bog. Nevredna je, da bi postala redovnica. Toda, ali ne bo tudi Mirko duhovnik? Skozi okno je prinašal vetrič zvoke daljne glasbe,

mehko-valujoče, vmes se je čul hrup iz neke gostilne in udarjanje korakov po trdem tlaku.

Polagoma pa je le priplaval sen na svojih mehkih krilih in jo zazibal. V snu je videla Mirka, ki je stal sredi valujočega polja, v roki je držal dnevnik, na klobuku mu je rdel — njen nagelj. Bral je, — pa naenkrat dvignil oči in pogledal naravnost v njo; toplo, ljubeče in obenem tožno so zrle njegove oči. In usta so se gibala, a ni razumela, kaj je govoril, samo uganila je, da pravi:

»Rad te imam! Ivanka, vrni se!«

Tedaj se je zbudila, pa ni bilo ne polja in ne Mirka, le tema krog in krog.

Drugi dan je zvedela za hišni red, se seznanila s tovarišicami in tudi s poslopjem. Večkrat se je sicer zmotila in zašla na napačni hodnik, potem si je pa le zapomnila pravega. Predpoldne je prišla tudi častita mati in sestra Lilijana ji jo je predstavila.

Popoldne jo je sestra Lilijana vzela v svojo šolsko sobo. Tu sta bili še dve častiti sestri. Sestra Lilijana je izpraševala Ivanko, oni dve pa sta poslušali. Nato so ji dali knjig in začela se je šola.

Ivanka se je zarila v učenje in knjige in bila neutrudna. Sestra Lilijana in oni dve sestri so se vrstile pri pouku.

Učenje jo je tako zaposlilo, da ni imela časa niti za spomine. Dom, polje, Mirko — vse to je utonilo v notranjosti. Edino, kadar je v zgodovini naletela na znana imena, se je spomnila domovine. Bila je v takih hipih ponosna, da je otrok zemlje, o kateri toliko pišejo. Gospa Sveta, vojvodski prestol, Krka, Vrbsko jezero, Drava, Karavanke, to so bili dragi znanci, prijatelji in vedno se je razveselila, kadar jih je srečala, če tudi samo na papirju. Mirka pa se je spominjala samo toliko, kolikor se je veselila, da se tudi njej odpira isto znanje, kakor ga uživa on. Bil ji je spet samo tovariš, ki tekmuje z njo. Ob tem se je domislila, da je že daleč pred njo in hitela je, da ga dohiti, saj je toliko zamudila.

• Zdelo se je, da je vse zaspalo v njej, kar je zdramil Mirko tisto noč pri slovesu. Toda ni zaspalo. Bilo je nekako tako, kakor se godi prvim cvetkam, ki brste že rano pomladi, ko se še zima ni poslovila. Prehitro vzklijejo, prvi sončni žarek jih omami, pa pride mrzel dan in nov sneg jih pokrije. Toda ta sneg ne drži dolgo, sonce pošlje tople žarke kot vroče poljube in cvetke dvigajo glave, prišel je njihov čas. Smehljajo se snežku, ki se ves zamazan topi. Kaj boš snežec, ti, ko nas sonce ljubi in objema? . . .

Ob koncu drugega meseca so se začele vračati gojenke s počitnic. Vse je oživel. Ves dan so tekale gori in doli po hodnikih in sem in tja po spalnicah in učilnicah. Sestra Jelisava ni niti zaklepala vrat, samo stala je ob njih in pazila, da ne pride kdo nepoklican noter. Gojenke so jo veselo pozdravljale in jo obsipale z vprašanji:

»Kdo bo letos naša prefekta? Katera častita sestra bo imela ta ali oni razred? Ali je še stari gospod katehet? Ali je veliko novih gojenk?«

Sestra Jelisava je odgovarjala, včasih tudi narobe in dražila tiste, ki bodo prišle pod sestro Teo, a hotele bi sestro Silvo, ali pa tudi narobe. Tiste dni je sestra Jelisava najvažnejša oseba. Iz njenih ust se izve, kakšno bo leto; kajti mnogo je odvisno od prefekt in razrednic.

Tiste dni je naredila Ivanka izpit čez prva dva razreda meščanske šole z odliko. Nato so jo vpisali v tretji razred. Čutila je, da je v dveh mesecih napravila velik korak in bilo ji je skoro žal, da je zdaj konec naglice, da bo sedaj rabila celo dolgo leto za en sam razred. Najraje bi bila nadaljevala dosednji način učenja. Ko je to tudi omenila sestri Lilijani, se je ta komaj vidno nasmehnila.

»Če konjiček v začetku poti preveč dirja, omaga pred ciljem. Ne rečem, zmogla bi še tako nekaj časa, pa življenje je dolgo in treba je varovati duševne moči.«

Ko je prišla Ivanka v konvikt, je bilo tu že veliko novodošlih gojenk-kandidatinj, ki so jo radovedno gledale. Toda nagovorile je niso. Čebljale so med seboj in si pripovedovale, kaj vse so doživele in skusile. Nekatere so še žalovale, da je konec lepih dni, druge so se spet veselile šole in učenja.

Prišla je sestra Lilijana; vse so se usule okoli nje in jo veselo pozdravljale. Gledala jih je in se veselila vdanosti in ljubezni, s katero so se je oklepale. Za vsako je imela kako ljubeznivo besedo. Saj jih je poznala boljše, kakor so poznale same svoje mlado življenje. Niso ji zastonj rekly: naša mamica.

Tedaj je opazila Ivanko, ki je sama in vsa tiha stala ob svoji mizici. Poklicala jo je in jo seznanila z vsemi. Segle so ji v roke vse po vrsti. Njih oči pa so vpraševale: Kakšna bo? in njene: Kakšne so?

Čez nekaj dni so prišle še zadnje. Začel se je red. Najprej so potihnili hodniki. Sestra Jelisava je spet zaklenila vrata in rožljala s ključi. Prefekte so razglasile svoje naredbe in določile to in ono. Vsaka gojenka je dobila svoj stalni prostor v konviktu, jedilnici, spalnici in cerkvi. Vsaka je dobila svoj par.

Izpraznile so kovčke in pospravile vse omare; vsaka stvar je imela svoj prostor. Drugi dan je prišel gospod katehet. Gojenke zavoda in tudi zunanje učenke so se zbrale v cerkvi. Katehet je zapel: Pridi sv. Duh! in odslužil sv. mašo. Po maši je zašumelo po hodnikih kakor v čebelnjaku, toda le za hip. Deklice so se porazgubile po šolskih sobah in tam nadaljevale svoj trušč. Zabrnal je zvonec in hrup je utihnil, ko so vstopile v sobe sestre.

V zavodu se s tem dnem začne staro, redno življenje. Ivanka se je kmalu privadila novemu življenju. Imela je tudi dovolj časa za opazovanje. Sedanje učenje je bilo v primeri z onim izza zadnjih dveh mesecev prava igrača. Videla je marsikaj, česar ni razumela. Počasi ji je vse to razjasnila Zlata.

Zlata je bila določena Ivanki za par. Sedele sta skupaj v konviktu, učilnici, obednici, sploh povsod. V začetku sta si bili tuji in sta se nago-

varjali z »vi«. Toda kmalu sta se zblížali in čez teden dni postali že dobri prijateljici. Ivanka je čutila posebno nagnjenje do žive Hrvatice; tej pa je ugajala mehka in sanjava koroška Slovenka. Bili sta istih let, iste rasti in imeli sta še marsikaj skupnega. Samo obraza sta bila različna. Ivanka je imela svetle lase in visoko čelo, sinje oči, tenek in skoro predolg nos, belo rdeča lica in posebno ostro zarezo ob ustih. Zlata pa črne lase, nizko čelo, temne oči in majhen top nos sredi rdečega obraza.

»Dan in noč«, je rekla sestra Lilijana, ko ju je gledala. »Ampak čudno — zdi se mi, da imata isti pogled, dasi imata različne oči.«

Zlata je Ivanko kmalu seznanila z vsem potrebnim in nepotrebnim. Opisala je vse osebnosti v zavodu tako imenitno, da je Ivanka komaj dušila smeh; začeni od častite matere, pred katero treba »kniksati«, pa doli do stare tete Lize, ki je bila gojenkam spremljevalka v mesto. Pa še o postaršem gospodu katehetu, ki se tako čudno zadira pri »Oremus«, da mu je ostalo kar to ime.

Tako se je vrstil dan za dnevom. Edino, kar se je Ivanki zdelo nekoliko pretirano, je bil splošni molk po vsej hiši. Svobodno so smele gojenke govoriti le dve uri na dan, po obedu in po večerji, ko so odhajale tudi na vrt, da so se naužile nekoliko svežega zraka, se smele sprehajati in tudi igrati.

Toda za molk so našle prebrisane gojenke nadomestilo. Govorile so z nemo abecedo na prste. Zlata je takoj prve dni naučila Ivanko te umetnosti.

Kot bi bil pihnil, je minil prvi mesec in za njim drugi. Na vrtu je rumenela trava in listje na drevju; postalo je pusto, prišla je jesen.

Doma se je Ivanka veselila jeseni, saj ji je bila jesen najlepši letni čas. Bila je pač doma na kmetih. Toda meščanu je jesen neznosna, ko ne more na svoje izprehode. Koliko rajše ima pomlad ali poletje in celo zimo.

Seveda jesen, ki tako zelo spominja na minljivost in žalost. Noči so dolge in v takih nočeh vstajajo spomini in preže iz črne teme. Tudi k Ivankini postelji so se prikradli in jo budili. Spomnila se je spet doma, domovine, spomnila Mirka in postajala žalostna, tako žalostna, da je opazila Zlata, ki jo je vprašala, kaj je neki hudega sanjala.

Sanjala, da, z odprtimi očmi je sanjala Ivanka tako dolgo, da so jih zalile solze. Iskala je tolažbe v knjigah in jo tudi našla vsaj za hip.

Neko jutro, ko se je prebudila in pogledala na vrt, je rahlo vzdiknila. Nič več gnilobe, nič več umiranja in hiranja, vse je bilo belo, deviško čisto. Kakor da je beli, mehki sneg odel tudi njeno otožnost in zastrl spomine, se je Ivanka spet lahko smejala. Zabavala se je na vrtu in gnetla »snežaka«.

O božiču so dobile spričevala. Ivanka je bila prva v razredu. Zlata je bila ponosna nanjo. Še tesneje se je oklenila.

Pa tudi zima je minula in počasi počasi se je začelo buditi življenje v naročju zemlje. Sonce se je smejalo in nemirni žarki so begali sem in tja. Iskali so zemljo in jo poljubljali in snubili. Zemlja je prisluškovala in se začela dramiti in odevati v obleko in kras neveste. Vztrepetala je in življe-

nje je zaplalo iz vsake najmanjše njene celice. Oživelo je, kar je umrlo, prebudilo se, kar je zaspalo.

Skrivnostni klic pomladi je prešinel sleherno bitje. Vzdramil je bilke, da so ozelenele in vzcvetele, vzdramil živali, da so begale in iskale sebi enakih. Ptički so spletali gnezda in peli — peli . . .

Klic pomladi je segel tudi v mlada srca. Tudi tu je snubil . . .

Popolnoma ni mogoče pozabiti, kar je enkrat vznemirilo dušo. To je spoznala Ivanka tiste pomladne dni. Spomini so se budili in z njimi so prihajale sanje. Večkrat privabijo jasne pomladne noči namesto spanja sanje in bleda luna se čudi, da je v njo uprtih toliko oči, sinje modrih in temnih.

Mnogobojne so sanje: otroško nedolžne, dekliško čiste, fantovsko drzne. Sanje sladkih upov, sanje prerrojene iz spominov, iz hrepenenj, sanje iz že

Na cvetočem travniku.
(Foto Fr. Krašovec)

davno ali nedavno porušenih načrtov. Sanje, ki privabijo smehljaj na ustnice in sanje, ki izstisnejo iz oči grenke solze, srcu vzdihljaj . . .

Vse te sanje so vznemirjale Ivanko in jo polnile z neznano skrivnostjo. Zadnja noč v domovini je vsa oživela, njen nemir jo je znova objel in rastel, rastel in se širil iz dneva v dan in noč je bila vsa njegova . . . Nekaj novega je bilo v Ivankini duši in nekaj lepega. Ivanka je uganila, kaj, uganila ono majsko noč, ko je pel doli na vrtu slavec vso noč, do jutra . . . Vedela je, a ni si priznala, niti v mislih ni izrekla, česar je bila polna njena duša . . .

Tiste dni ji je majski dih vsilil prvo spoznanje, spoznanje, da ni mogoče tako globoko vtoniti v znanju in učenju, da bi duša ničesar drugega ne čutila in ne želela, da bi bilo vse drugo brez vrednosti. Ni se mogoče zakopati v mrtve črke, da bi srce ne čutilo življenja, ne slišalo slavčkove pesmi.

To je bila Ivankina prva deklinška pomlad, vsa lepa in skrivnostna. Cvetele so cvetke in pele so ptičice, smehljalo se je zlato sonce in govorila luna. Z neba so jo pozdravljale zvezde in beli oblaki in vetrič je božal vroče čelo, pa se naslonil k ušesu in šepetal sladka imena. V jasni dalji pa je valovilo bogato polje in sredi zlate pšenične njive je stal Mirko in jo gledal iz oči v oči . . .

Lepe so bile te sanje, manj lepa resnica: knjige, šola, mrki, temni hodniki, molk . . .

Ko se je Ivanka zavedla teh misli, se je prestrašila. Kaj je nanje res tako malo vredno, saj je nedavno od hrepenjenja umirala po njem? Jezila se je sama nase in si očitala neznačajnost, slabost, nestanovitnost. Znova se je zarila v knjige. Toda sanje so se čisto neopaženo vsedle na črne črke in plesale preko njih. Celu med naloge so se vrinile, med gramatiko in fiziko, matematiko in geometrijo, povsod, kjer jih ni rabila, kjer so ji bile v napotje.

Pripeklo je poletje in pregnalo nežnost in mehko, prineslo s seboj utrujenost in lenobo, željo za počitkom in oddihom. Sanje so postale težko uspravajoče. S poletjem je vsatela nova nada, nova misel: Počitnice.

Gojenke so štele tedne, nato dni in celo ure. Kar nenadoma je bil tu zadnji dan šole. Hodniki so spet oživel, učenke tekale sem in tja in sestra Jelisava je spet stala pri vratih.

Od doma so Ivanki pisali, naj kar doli ostane čez počitnice. Škoda denarja, ki bi ga potrošila za pot. Ivanka je žalostna jokala. Zlata jo je vprašala, zakaj joka. Ko je izvedela, da Ivanka ne sme domov, je šla k sestri Lilijani in prosila, če sme vzeti Ivanko s seboj na počitnice. Sestra Lilijana je pomislila in nazadnje dovolila.

Zlata je bila edinka bogate hrvaške kmetice-vdove. Ta je želela edinki boljših časov, kakor jih je imela sama, zato jo je dala v zavod. Zlata je ugajala samostansko življenje. Ob neki slavnosti jo je prevzelo tako navdušenje, da je sklenila postati sestra. Pisala je o tem materi. Mati, ki je bila mnenja, da je samostansko življenje lepše in udobnejše od drugega, ni ugovarjala. Saj bo še dolgo, preden pride do resnice, si je mislila. Pred končno odločitvijo bo že spregovorila resno besedo.

Tako je Zlata iz konvikta gojenk prešla v konvikt kandidatinj. To je bilo pred tremi leti.

Bolj ko Zlata se je njena mati veselila počitnic. Tudi to leto jo je pričakovala na kolodvoru. Zlata je hotela majko iznenaditi; zato ji ni pisala, da bo pripeljala gosta s seboj.

V prvem veselju tudi ni opazila, da stoji poleg Zlate Ivanka. Objemala in poljubovala je hčer, da se je železniški uslužbenec porogljivo zadril:

»Doma se ližite, babe!« Nobena se ni niti zmenila za to pripombo. Zlata se je izvila materi iz objema in pritegnila Ivanko bliže:

»Mamica, pripeljala sem tovarišico, posestrimo, tebi dragega gosta.«
Mati je pogledala od hčere na Ivanko in ni prav vedela, kaj naj reče.

Ivanka pa, kateri ni bila tuja ta žena, saj jo je poznala iz Zlatinega pripovedovanja, je pogledala toplo in zaprosila:

»Bodite tudi meni mamica!«

Razjasnil se je obraz ženi, kakor bi ga obsijalo sonce in objela je tudi Ivanko in jo poljubila. Nato so poiskale svojo prtljago in jo spravile na voz, se vsedle vrh nje in fant, ki je vozil, je pognal.

Mati je sedela sredi med obema in kaj ponosna je bila. Ljudje so gledali in vpraševali, ali sta to njeni hčerki; ona pa jim je resno pritrjevala:

»Moji, obe moji!«

»Kje sta bili dosedaj?« so hoteli vedeti.

»Študirata v Zagrebu.«

»Ali je tako bogata?«

»Ni bogata, a toliko že premore, da študirata obe.«

»Kaj študirata?«

»Zlata po učiteljica, Dragica pa doktorica.«

Mamica je v naglici pozabila pravo ime. Ko so se peljali naprej, jo je Zlata opozorila na to. Toda Ivanka je dejala, da ji ime Dragica ugaja in če bo kdaj sestra, tedaj se hoče tako imenovati.

Zlata je ujela besede »če bom« in vprašujoče pogledala Ivanko. Ta pa je bila obrnjena k mamici in ni videla Zlatinega začudenega pogleda; vprašati pa ni hotela.

Mamica in Ivanka sta se med tem domenili, da se Ivanka prekrsti v Dragico, že zato, ker se vas tako imenuje: Ivanjselo.

Ivanka-Dragica je med potjo popolnoma osvojila srce Zlatine matere. Spoznala je, da je njeno srce vse zlato od dobrote in ljubezni. Mamica pa je čutila, da je mala koroška Slovenka potrebna toplote in sočutja in ker je imela toliko teh darov, jih ni zadrževala. Če bi imela deset hčerk, za vse bi bilo dovolj . . .

(Dalje prih.)

Ani Salmičeva:

Hrepenenje

Da, jaz sem kakor ptica lahnokrila,
do belih bi oblakov poletela,
na najbolj bel oblak bi se pripela
in znjim bi jadno veslala do Boga.

Kaj mar bi bil mi svet tedaj pod mano
z lažjo in grehom, s svojo hudobijo —
v višini same božje misli se rodijo.

— — —
Čutila srečo bi nikdar poznano.

— — —
A kaj, ko ptica strstih sem peroti
in smem le sanjati o taki poti.

Umetnost pozabljanja

Velikokrat se čudimo raznim umetnikom življenja, katere si predstavljamo, da so tako srečni v svoji umetnosti, da pozabijo vse težave in stopijo s smehom na ustih preko vseh vsakdanjih težav. Res je to umetnost, kdor jo zmore; toda nam ženam je potrebna še mnogo bolj druga življenjska umetnost, tista namreč, da znamo vse, kar se je težkega zgodilo, pozabiti in o tem molčati. S tem premnogim podjetnim, pošteno se trudečim soljudem olajšamo življenjsko pot ali jim pomagamo, da se dvignejo. Prav k temu smo žene prav posebno poklicane.

Vsako življenje ima svoje vesele in žalostne dogodke in doživljaje, ki kot nekaj velikega pretresejo našo notranjost in nam ostanejo nepozabni. Pa niso ti veliki dogodki v življenju, ki nam puste rane in ranice, katere se le počasi celijo in morebiti nikoli ne zacelijo, a nam pomagajo do popolne zrelosti, niso ti dogodki, ki jih želim priporočiti popolni pozabi. Mnogobolj mislim na tiste vsakdanje drobne stvari, ki povzročijo toliko zagrenjenosti, razdorov in sovraštva med ljudmi in katerih zlih posledic ne spoznamo takoj, ampak morebiti šele zelo pozno, prepozno.

Tako zvane mladostne prešernosti so to, nepremišljenost, nerodnosti, ali celo prestopki naših mladostnih dni, ki jih je treba odpustiti, pozabiti in ne vedno iznova pogrevati. Toda prav te stvari, ki smo in so jih drugi že davno pred svojo vestjo in pred Bogom popravili, tako trdoživi, da nočejo in ne morejo umreti. In prav to, da še vedno vemo zanje in se jih spominjamo ob vsaki potrebni in nepotrebni priliki. Vemo pa, da je prav to, da vedno iznova ožive pred nami, za nas vse velika in težka obtožba za našo malenkostnost, častihlepe, sovražnost.

Ko globlje premišljujemo o tem dejstvu, se moramo prepričati, da je prav v ženskem značaju občutljivo mesto, ki zahteva naše prav posebne pažnje. Največkrat smo prav me, žene, ki iz življenja soljudi z največjo netaktnostjo, da ne rečem kaj hujšega, privlečemo na dan, četudi je že takorekoč trava prerasla ta dogodek. Žal, da niso to le mlade, ampak že starejše in celo zrele žene, pa tudi v lastnih očeh »najboljše«, ki taki skušnjavi podležejo.

Tu ali tam se je zgodilo nekaj, ta ali oni je zapleten v to zadevo, nič velikega ni in nič važnega, mala, nekoliko sitna zadeva, ki se sicer kmalu, toda ne — pozabi. Kadarkoli se le ponudi prilika, pa to zadevo zopet in zopet načnemo, jo vso prerešujemo in iznova obsodimo, dasi je že sama davno obsojena, pa tudi kazni zanjo prestana. Pa se nam zdi prav posebno primerna prilika, da se iznova spomnimo na to, da opomnimo tudi druge, prav nič pa ne vemo, da je bila za krivca ta prilika najmanj ugodna in mu je morebiti uničila najlepše načrte. Kako moramo obžalovati siromake, ki so kdajkoli v življenju zakrivili nekaj, česar jim vsa dolga bodočnost ne more odpustiti! Tako ravnanje je najpripravnejše, da ubije v njih vsako zaupanje vase in v soljudi.

Tudi v zakonu so dogodki, ki jih ne vzameta oba zakonca enako važno, pa je to potem vzrok, da jih eden izmed njih ne more pozabiti in jih čez leta pogreva še in še. Žena n. pr. ne more pozabiti, če mož njenega godovnega dne ni uvrstil med praznike prvega reda, kakor je to pri sosedovih. Pa ni nič hudega mislil pri tem, le premalo čuvstveno je razpoložen. Če bi se vsaka žena ob takih prilikah znala poglobiti v premislek pravičnosti in bi poiskala premnoge skrite lepe lastnosti svojega moža, pa bi se prav kmalu zadeva ugodno rešila.

Pa tudi nad posli in vsakovrstnimi uslužbenci visi ta Damoklejev meč. Pa celo otroci morajo nositi posledice takega ravnanja. Ob vsaki priliki jim pripovedujemo iznova prestopke, za katere so že davno storili pokoro. Kaj vse poiščemo, svojemu bližnjemu povzročamo neprilike! Ali bi ne bilo bolje, da bi moč svojega spomina porabile za važnejše stvari? Ali je to res nekaj tako važnega, če komu z vsemi mogočimi sredstvi privlečemo na dan stvari, ki so se že zdavnaj zgodile, pa se še same nič kaj dobro zraven ne počutimo? Ali ni žalostno, če morajo že otroci govoriti o nerazsodnih starših, če se le-ti ne morejo odvaditi, da bi dan za dnem pogrevali stare prestopke? Vsaj me, matere, si zapomnimo, da je naša vzgoja povsem pogrešena, če tako ravnamo, ker se otroci ne bodo potrudili, da bi se poboljšali, če jim dan na dan govorimo, četudi vidimo, da brez uspeha.

Staro je treba pozabiti, tudi potem, če se še in še spominjamo nanj. Onemu pa, ki se je pregrešil, je treba dati možnosti, da se poboljša. S tem, da ga več ne spominjamo na storjeno, ga opogumimo, da odslej drugače ravna.

Koliko več mirnih domov, pa koliko manj solza in trme bi bilo, če bi prav me žene znale odpustiti in res pozabiti!

M. G.:

Mimo tovarne

(S pota domov mimo vevške papirnice.)

V mraku morje luči žari,
tisoč luči okna rdeči ...

Reka zamolklo šumi,
grmi čez jez
in pada, pada, peni se.
Železno ogrodje mostu —
kot težke ogromne kulise —
topó strmi do nebes,
kjer gasnejo zvezde temné
in romajo težke meglé
brez miru?

Zidovi v noč rastó
 ko v črni zlobi;
 in vitek stolp puha dim . . .
 Motni oblaki se zvijajo z njim
 v čudne pošastne oblike.
 Glej! V bajni močni svetlobi
 za šipami vstajajo sence velike . . .
 Stroji jim silno pesem pojó . . .
 v temino večerno
 brne nemirno,
 v jutro zaspano
 pojo neprestano . . .
 Dan za dnem in uro vsako,
 naj bo pozno ali rano,
 je grmenje njih enako,
 pesem o delu v težkem vzduhu,
 pesem o svetlih denarcih — o kruhu!
 Pesem o belih polah papirja
 še v sanjah trudno srce vznemirja.
 Morje svetlobe — pravljíčna sreća —
 žalostni zidovi — skrb blesteća —

A. S.:

Indijska žena

Tudi Indija doživlja vpliv novega časa.

Med gibanji, ki jih je prinesel novi čas Indiji, je zlasti važno ono za olajšanje žalostnega stanja indijske žene. To gibanje lahko računa na veliko vneto svojih privrženek in privržencev in more pokazati že lepe uspehe. Pri tem pa nikakor ne gre za kake snovne koristi indijske žene, tudi ni to boj za enakopravnost žene pred zakonom, v uradih ali v umskih poklicih; še manj je to bojno navdušenje premalo zaposlenih gospa, kakor je bilo to svoj čas v Angliji v sufragetskem gibanju. Indijsko ženstvo ima resnejše in bolj upravičene zahteve. To so zahteve po pravicah, ki jih daje ženi že sama narava in dostojanstvo človeške osebnosti, kajti položaj indijske žene je mnogokje tak, da še teh pravic nima.

Vzrok temu žalostnemu stanju je najprej v indijskem verstvu — hinduizmu — samem, kajti hinduizem pojmuje ženo kot niže stoječe bitje in jo izročá možu v popolno oblast. Oče ima neomejeno oblast nad svojo hčerjo; lahko je proda v zakon, komur hoče. Zakonska žena pa je popolnoma podvržena svojemu možu in mu mora izkazovati razne znake spoštovanja. Sicer res hinduizem zelo spoštuje materinstvo in so tudi otroci dolžni izkazovati materi ljubezen in spoštovanje, a ne iz spoštovanja do žene same.

Po naukih hinduizma je vsak hindu dolžan skrbeti za potomce, da se v njih lahko zopet utelesijo duše prednikov in se v novem življenju očistijo in tako očiščene dosežejo večno blaženstvo. To je vzrok, da hinduizem tako visoko ceni zakon in materinstvo. Iz te miselnosti tudi izvira sklepanje zakona že v najnežnejši otroški dobi. Vsak oče skuša čimprej poročiti svojo hčer. Pri tem ga pa često ne vodijo toliko verski predpisi, ampak le želja, da bi čimprej prejel kupno ceno za svojo hčer. Usoda take poročene deklice je odslej neločljivo združena z usodo njenega mladega ženina, ki ga često še niti ne pozna. Če oba poročenca živita, lahko pride še kdaj do srečnega zakonskega življenja, toda gorje mladi nevesti, če ji mož umrje. Ni bolj nesrečnega bitja, kakor je taka mlada vdova. Oropana je vse zaščitena. Vsi jo smatrajo za izvržek človeštva in največjo grešnico. Obsojena je na večno žalovanje, kajti ostati mora vse življenje vdova, opravljati mora ostro pokoro za grehe, ki jih je zagrešila po indijskem naziranju v katerem izmed prejšnjih življenj in vršiti mora najnižja dela. Le dve poti preostaneta ubogi vdovi, da se reši tega težkega življenja: da sledi svojemu možu v smrt in se da z njegovim truplom sežgati na grmadi, ali pa, da pobegne iz družine in se prepusti sramotnemu življenju. Če vdova sledi možu na grmado, se s tem očisti vseh grehov in se reši prokletstva. Zato se je v prejšnjih časih nešteto žena na ta način žrtvovala. Angleška oblast pa je kmalu sežiganje vdov pod najhujšimi kaznimi prepovedala, tako da so danes že zelo redki slučajni te žalostne zablode.

To so razmere, v katerih živi žena višjih slojev ali kast. Siromašno prebivalstvo iz nižjih kast, ki tvori največji del indijskega prebivalstva, sicer ne pozna otroških porok in tudi ne mnogoženstva, ki je v bogatih višjih slojih v navadi. Vendar pa razmere žene tukaj zato niso boljše, ker jo tare nepopolna revščina in nima niti zadostne hrane.

Tudi mohamedanci, ki so v Indiji poleg domačega hinduizma najmočnejša verska skupina, ne poznajo otroških zakonov. Tu pa vlada mnogoženstvo in z njim združeno kupčevanje z ženami. Poleg tega je tudi muslimanska žena pod neomejeno oblastjo moža in v haremu strogo ločena od zunanjega sveta, kar ima zanj uničujoče npravne in telesne posledice. Zato njen položaj ni prav nič boljši.

To so razmere, v katerih je živela indijska žena v prejšnjih časih in še živi tam, kamor še ni toliko prodrla industrijalizacija Indije, ki v zadnjih desetletjih silno hitro napreduje. Kjer pa se je industrija razvila, tam je zelo vplivala na položaj žene. Toda koliko ga je izboljšala, je vprašanje. Res je, da je ženo nekoliko iztrgala iz suženjstva, v katero jo vklepa starodavna verska miselnost. Oče sedaj svoje hčere rajši pošilja v tovarno, kakor pa da bi jih prodal v zakon, ker se mu to zdi boljši vir dohodkov. Na ta način se tudi deklice osamosvoji in se zave svojega človeškega dostojanstva in enakopravnosti. A brezsrčni tuji kapitalizem gleda tudi v Indiji samo na svojo korist. Zato so delovni pogoji v tovarnah često naravnost strašni in žene

nevredni, saj dela več kot 90.000 indijskih žena celo v rudokopih pod zemljo. Tako se z industrijalizacijo njihove življenjske razmere niso izboljšale.

Krivdo za to bedo, ki tlači indijsko ženo, pripisujejo mnogi inozemski presojevalci Indijcem samim. Čeprav jih res ne moremo popolnoma opravičiti, vendar pa tudi moramo priznati, da skušajo sedaj odpomoči temu zlu. To nam dokazuje prav to žensko gibanje. Tako se je n. pr. pojavila med indijskimi narodnimi voditelji odločna borba ne samo proti sežiganju vdov, ampak tudi proti zapostavljanju teh nesrečnih izobčenk, ki so brez vsake krivde obsojene na vedno zapostavljanje. Tudi se je lepo število indijskih žena dvignilo na odlične stopnje v pravo, medicini in drugod v javnosti. To nam dokazuje, da to gibanje ni bilo brez uspeha in se nadaljni uspehi še kažejo, kar mu tudi želimo. Sočustvovanje s toliko milijoni trpečih naših sestra nas pa sili, da jim iskreno želimo, naj se tudi indijska žena skoraj dvigne do dostojanstva, ki ji po naravi gre. Prepričani pa smo, da se bo to zgodilo le po luči sv. evangelija in milosti božje. Da se bo pa to čimprej zgodilo, moramo žene vsega sveta sodelovati pri misijonskem delu, ki bi ga kažejo mnoge misijonske organizacije. Naj bi ne bilo Vigrednice, ki bi ne delovala na ta ali oni način tudi na prostranem misijonskem polju.

† *Beloglavec-Krajnc Draga:*

Raztrgani zvoki

V stoletne svete, silne gozdove,
v višine, kjer z mrzlo, trdo roko
planinski viharji lase razčesavajo borom
in pesem visoko ponosnim srcem pojo,
kjer krožijo orli, sokoli v lokih,
visokih in strmih; kjer majhen, droban
ob nogah vrsti za svetom se svet . . .

V višine smeje, ponosne in jasne
srce hrepeni od mladih dni.

Po nizki, umazani cesti mi kleca korak
in sivi prah prstenega vetra slepi mi oči
in sili mi v žejna usta, zastruplja mi kri . . .

Krog glave pa leta vrabcev nemirna truma;
kriče se pode, predrzni in lačni —
v ušesih srši mi njih krik brez uma.

Boli me grlo, suho ko ogenj . . .

In v srcu: ko da nosim požar.

In krik iz srca: bo ko vpitje — vrabcev?

Nikdar! V prahu naj pojem ko v višini vihar.

ANICA LEBAR

Marljivi delavki na prosvetnem, organizatornem, socialnem in karitativnem polju ob njeni petdesetletnici.

Ko sem pred leti čitala življenjepis Agneze Neuhaus, ustanoviteljice katoliškega društva v Nemčiji »Skrb za dekleta, žene in otroke«, se mi je zdel tako nekam znan in domač, da sem se ozrla okoli sebe, kakor da ga doživljam tu med nami. Tedaj sem že poznala našo današnjo slavljenko in skoro vse, kar sem čitala od sicer neznane tuje žene, sem v zadnjih letih spoznala in doživljala na Anici Lebar. Prosvetno, organizatorno, socialno, karitativno delo je lastno obema, uspehi tega dela, lepi in od Boga blagoslovljeni, rasto med nami; *delo, delo* je

simbol obojega življenja; *skrb za druge*, značilnost obojega življenja.

Težko je opisovati življenje in življenjsko delo še živega človeka, ki nima zase nikoli časa in o sebi posebnega ne ve, ker smatra vse svoje delo le za dolžnost in zato to delo vrši vedno in povsod le iz zavesti te svete dolžnosti kot nekaj samo po sebi umevnega in zato brez preračunanja na zunanji efekt. Ker Vigrednice same poznajo mnogo slavljenkinega dela, bom vseeno poskusila.

Anica Lebarjeva je otrok naše Gorenjske. Doma je v tistem koticu Gorenjske, ki ga je sama opisala v povesti »Kadar dom kliče...« (Vigred 1930) in posebno ljubki izrez iz njega v povesti »Preko vseh ovir« (Vigred 1928), tam, »kjer kot v nekak prerez hiti Dunajska cesta s svojimi vasm, da ostane le še pred zelenimi gozdovi in v ozadju z Vranjo pečjo brdska cerkev in grad in šola, kakor ključ, ki iz tihe samote odpira vrata v svet«.

Dne 19. februarja 1887 je tu na Brdu zagledala luč sveta. Kot droben otrok je pohajala do dvanajstega leta v ljudsko šolo na Brdu, leta 1899 pa pride v uršulinski samostan v Ljubljano, kjer dovrši najprej dva nadaljna razreda ljudske in tri meščanske šole, nato učiteljske istotam in 1907 napravi maturo. Upajmo, da nam bo še kdaj podala sama svoj razvoj v teh letih in začetke svojega dela na prosvetnem polju. Meni ni mogoče podati natančne smeri tega njenega delovanja. Zdi se, da ni bilo nobenega pokreta, katerega bi se ne bila aktivno in vodilno udeležila, kateremu bi ne bila posvetila svoj čas, svoje moči, toplo navdušenje srca v dobi zadnjih tridesetih let. Tudi opis tega razvoja si želimo, a nam ga bo mogla opisati le sama.

Op. ured.: Od februarja leži že v uredništvu pričujoči članek. Uredništvo se je vztrajno branilo ga priobčiti, ker je za uredništvo preveč oseben. Na zelo številne pismene zahteve Vigrednic, javnih delavk in vernih prič resničnega dela jubilatke, ga danes priobčujemo.

Takoj po maturi prevzame mesto začasne učiteljice na mestni dekliški osemrazrednici v Ljubljani. Poleg šolskega dela pa ne pozablja na svojo nadaljnjo izobrazbo in se udeležuje raznih tečajev, zanima pa se tudi za socialna vprašanja. Tako jo v juniju 1909 srečamo na Dunaju, kjer se udeleži državnega učnega tečaja za vpeljavo ljudskošolskega učiteljstva v metodo vzgoje in pouka slabo nadarjenih otrok. Odtlej je navdušena propagatorica in največ prispeva za ustanovitev ljubljanske pomožne šole. Ne samo, da se polna življenjske energije še poda v inozemstvo in tam proučava pomožno šolstvo, marveč zastavi tudi vse svoje znanstvene in praktične pridobitve v to, da Ljubljana dobi prepotrebno pomožno šolo, kar se uresniči septembra 1911. Anica Lebarjeva je prva učna moč na tem zavodu. Piše razprave o slabo nadarjenem otroku in o pomožni šoli (Slovenski Učitelj 1912 i. d.), predava in seznanja učiteljstvo in javnost s pomožnim šolstvom, četudi dolgo ne najde pravega razumevanja. Sama pripoveduje, da je predavala tudi samo petim poslušalcem, a odnehala ni.

Po praktičnem učiteljskem izpitu se poglobi v studij specialnega šolstva in pomožne šole. Leta 1918 napravi na Dunaju strokovni izpit in že januarja 1920 je imenovana za članico komisije za usposobljenostne preizkušnje učiteljev na pomožnih šolah v Ljubljani. Istega leta izda v založbi Slomškove zveze, pri kateri je tajnik od prevrata, prvo slovensko strokovno knjigo: »*Oskrba manjnadarjencev*«, kjer na 182 straneh poleg bistva, znakov in vzrokov slaboumja, podaja tudi praktična navodila, kako bi se slaboumje omejilo, kako se je oskrba slaboumnih razvijala, kako so pomožne šole organizirane, kako se na njih poučuje, kakšen mora biti učitelj na pomožni šoli, kjer pravi, da »kdor se posveti pomožnemu šolstvu, prevzame nekako misijonsko delo«. Potem pa nadaljuje: »Pri svojem delu potrebuje učitelj poleg teoretičnega in praktičnega znanja, poleg ljubezni, potrpežljivosti, vztrajnosti, zmerne strogosti in resnobe tudi nekega vira, iz katerega vedno iznova črpa in zajema prepotrebni vzgojni pripomoček. Ta neizčrpen vir je globoka vernost, ki ga vodi k prestolu Onega, ki je za svojega zemeljskega bivanja s posebno ljubeznijo zbiral otroke okrog sebe in jih še zdaj s posebno ljubeznijo oklepa.«

Dolgih 25 let je življenje Anice Lebarjeve tesno povezano s tem zavodom. Od leta 1929 dalje deluje v najtežjem oddelku: v pripravljalnem in zbiralnem razredu v Zavetišču sv. Jožefa na Vidovdanski cesti. Ko je lani ob 25letnici pomožne šole v Ljubljani izšla posebna knjiga, je Anica Lebarjeva v njej napisala pomemben članek, kjer nam iz psihološkega stališča skuša karakterizirati pomožnošolskega otroka.

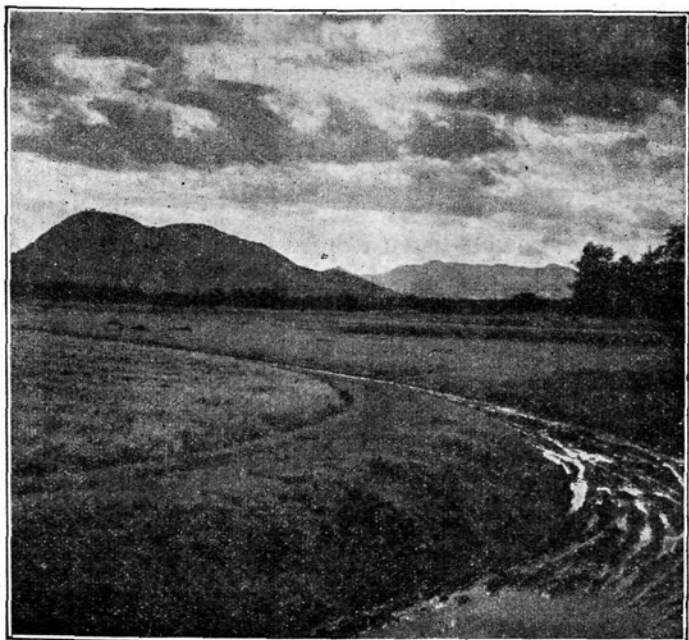
Tudi v Slovenski šolski matici je pred leti v zbirki »Skrbstvena vzgoja« prispevala razpravo o slabo nadarjenem otroku in organizaciji pomožne šole. Istotako je skozi daljšo vrsto let v »Slovenskem Učitelju« še priobčevala razprave o tem. Bil je to edini učiteljski list, ki ji je dal prostora; drugi nekako niso prav verjeli, da je delo v tem pravcu sploh potrebno in če ima sploh kak smisel. Njeni naporji za boljše življenje slabo nadarjenega otroka,

njeno zanimanje za skupni napredek človeštva po otroku, jo je usmerjalo za delo zanj in za njegovo boljšo bodočnost v človeški družbi. Še in še je skrbel in skrbi za otroke pomožne šole, da bi imeli vsi, ki jim življenje zaradi njihove zaostalosti ne obeta ugodnosti v življenju, topel dom v zavodu.

Za to svoje delo na pomožni šoli, pa tudi za prosvetno delo med narodom je bila naša slavljenka večkrat deležna priznanja in pohvale šolskih oblasti ter je bila odlikovana l. 1928 z redom sv. Save.

Anica Lebarjeva pa svojega delovanja ni omejila samo na šolo, marveč se je tudi še izven nje udeleževala v prosvetnem življenju. Na prvem mestu naj omenim Slomškovo družbo, kateri je, kot omenjeno, že dolgo vrsto let tajnica. Ta zveza katoliških vzgojiteljev, ki je nastala ob priliki drugega katoliškega shoda v Ljubljani, septembra 1900, ob stoletnici rojstva prvega

*Za Šmarno goro
(Foto Krašovec)*

našega vzgojitelja in vzgojeslovca, Antona Martina Slomškega in katere vzornik je Slomšek, je Anico Lebarjevo že kot prav mlado učiteljico sprejela v svoje okrilje.

Življenje je živo kot človek in s tisoč nemirnimi glasovi trka na našo dušo. Tudi njo je klicalo s premnogimi klici. Vse njeno življenje je delo, ki gre korak za korakom proti svojemu cilju. Čuti nesmisel golega teoretiziranja, ki ne postane praktično dejanje; tudi spozna, da sama izobrazba ne more prinesiti pomoči. Spozna pa veliko nalogo izobrazbe, ki naj človeka pelje v praktično, pomoči prinašajočo socialno službo.

Naša slavljenka se je lepo vrsto let udeleževala prav do ukinitve tudi pri Slov. orliški zvezi kot odbornica za prosveto. Tisočem slovenskih deklet je govorila, tisočem pripravljala snov za prosvetno delo v krožkih in za vsa-

koletne prosvetne tekme. Kot taka je leta 1929 priredila tretjo izdajo v slovenskem vzgojnem slovstvu edine knjige »*Mati vzgojiteljica*«. Tu že beseda »tretja izdaja« pove več kot vse moje besede. Tudi drugače je v vzgojnem oziru mnogo storila med slovenskimi ženami in dekleti, saj je zelo iskana predavateljica. Slovensko orlišstvo je bilo takorekoč prvo žensko gibanje. Pritrditi moramo namreč trditvi ženskega gibanja, da brez izobrazbe ni mogoče rešiti ženskega vprašanja in da je prvi korak ženskega gibanja: širitev izobrazbe med ženstvom. Ni namreč pravilno, da vodi žensko gibanje kakega naroda le desetorica izobrazjenih žen, druge pa morajo le njim pritrjevati. Za rešitev ženskih vprašanj se mora zanimati vse ženstvo in pri njej sodelovati.

Po ukinitvi Slovenske orliške zveze je Anica Lebarjeva dala na razpolago svoj prosti čas Slovenski krščanski ženski zvezi, ki je centrala katoliških ženskih društev in ženskih odsekov prosvetnih društev v Sloveniji. V marsičem je mogla uporabljati do tedaj preizkušene metode za prosvetno delo med ženstvom, vendar je potrebovala novih pobud. Zato jo vidimo v zimi 1928/29 na študijskem potovanju v Nemčiji, zlasti okoli tedanje centrale katoliškega prosvetnega dela: M. Gladbach, Paderborn, Essen, Köln. Celotno snov tega potovanja je dala na razpolago poleg pristojnim oblastem tudi učiteljstvu (Slov. Učitelj) in slovenskemu ženstvu v tiskani besedi in v Radio-Ljubljana.

Poleg tega je Anica Lebarjeva vodila v l. 1930 tudi deklinške ure v Radio. Del teh predavanj je izšlo v založbi Vigredi 1931 v knjižici »Med pomladjo in poletjem.

V Vigredi sami pa je Anica Lebarjeva od 1925 v uredniškem konzorciju. Zasledimo jo prvič v takratnem deklinškem — orliškem glasilu l. 1923 njenim programatičnem članku »Orlica — žena«. L. 1924 »Pomenki o lepoti«, l. 1925 »Gadja gnezda v deklinških srcih«, l. 1926 »Življenje-vera«, »Notranja zbranost«, 1927 »Me, dekleta«, »Krek med nami«, »Zahvaljen, Bog«, in celotni prevod povesti Henriete Brey »Je pa davi slanica pala...« L. 1928 »Naša dolžnost«, »Žena in politično življenje«, »V spomin M. Kristini« in že prej imenovano povest »Preko vseh ovir«. L. 1929 »Rimski kongres«, »KA za Slovenijo«, »Sv. Hildegarda Bingiška«. L. 1930 »Kongres kat. unije žen«, »Junaško življenje«, »Avguštinov slavospev materi Moniki« in že omenjeno povest »Kadar dom kliče«. L. 1931 je poleg biografij: Handel-Mazzetti, M. Herbert, Helena Keller, M. Hamann napisala še članke »Gospodinjska izobrazba«, »V bolniški sobi« in »Pisma«. L. 1932 je Vigred prinesla: »Žena v preteklosti in sedanjosti«, »Kmetka žena in društvo«, »Moderna prehrana«, »Učiteljica in beda ljudstva«, prevod novele M. Herbert »Ljubljani biti«, »Učenki v templju«, »Rojstvo sv. Brigite«, »Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo«, »Močnejša«.

V l. 1933 je poleg uredniškega dela prispevala Vigredi tudi še vse odgovore na vprašanja v rubriki Kolodvorski misijon, ki so zahtevali dopisovanje z zunanjimi društvi, »Žena in tehnično delo« in še druge pod psevdonimi. L. 1934 je vse leto priobčevala kratke članke »Katoliško udej-

stvovanje«, razna poročila o Kolodvorskem misijonu doma in drugje ter je oskrbovala rubriko »Za danes ali jutri«.

L. 1935 je nadaljevala s KA ter oskrbela poročila o evharističnem kongresu in ob jubileju sv. Angele Merici oskrbela njen življenjepis. V l. 1936 je dovršila članke KA, dalje članke pod raznimi psevdonimi (ki jih je zelo dosti tudi v drugih letnikih).

Ko smo se nekaj dalje časa pomudile pri Vigredi, ne smemo pozabiti še na druge liste. Od l. 1924 do 1931 je oskrbovala vzgojno rubriko in otroški kotichek v »Domoljubu«. Tu je tudi napisala večje število člankov o prosvetnem delu v podeželskih društvih ter sodelovala pri priligi »Gospodinja« (Glej Bibliografski leksikon!). V »Slovincu« jo srečujemo zelo pogosto v vseh letih njenega javnega delovanja pod raznimi imeni in v raznih predelih. Poleg člankov za ženo in družino je napisala tudi marsikaj celo za može in so le-ti radi čitali. Pisala je tudi že večkrat v nemške in češke vzgojne revije.

Krščanski pojem smatra vsako socialno delo kot manifestacijo čednosti krščanske ljubezni, ki hoče dvigniti svojega bližnjega iz nižine, pa najsi bo moralne, duševne ali materialne, na višino človeškega dostojanstva. Ta ideologija, katero bi morali sprejeti vsi socialni delavci, je vodila Anico Lebarjevo pri njenem delovanju. V luči te ideologije se je čutila poklicano, da posveti svoje življenje ubogemu bližnjemu. Polna usmiljenja napram razdedinjenim in polna razumevanja za to važno in trdo nalogo, je z vso vdanostjo, vso potrpežljivostjo objela vsako delo v tem pravcu in šla vedno pogumno svojo pot. Predobro je razumela, da socialni delavec ni človek, kateremu se mora plačati vsaka minuta. Razumela je pravi cilj, bistvo in vrednost socialnega delovanja. Vedela je, da je iz krščanskega vidika vsako socialno mišljenje nepopolno, če ga ne izpopolnjuje prava *C a r i t a s*, ljubezen do bližnjega kot izraz in uresničenje božje ljubezni. Ta ljubezen — sama vedno pravi, da to ni njena zasluga — pa se kaže zlasti v načinu, kako pomoči iskajočega pozdravi, ga posluša, kako zapisuje opombe o razmerah, v katerih dotični živi, predvsem pa v molčečnosti, v katero mora zaupati vsakdo, ki pred jo razgrinja svojo bedo. To pa jo usposablja, da s poostrenim očesom odkriva dobre strani v človeku, kateremu hoče pomagati.

Menda ni bila ona zadnja med delavkami Slovenske krščanske ženske zveze, ki so l. 1932 ustanovile Kolodvorski misijon in leto pozneje Društvo za varstvo deklet. Kaj je Društvo za varstvo deklet, vedo pač najbolje le one, ki so se v usodni uri k njemu zatele, ve pa tudi tisti, ki je na svojih potovanjih imel priliko opazovati, kako so na nedolžne žrtve prežali zvodniki in zvodnice, a jih je čuječe oko kolodvorske sestre rešilo.

Kolodvorski misijon je postal živa vest Ljubljane tako, da se mesto bolj in bolj zaveda svoje socialne naloge.

Rada bi povedala o Anici Lebarjevi še marsikaj, kar je skritega v njeni delavnici in šoli, a bojim se, da se bo branila stopiti pred javnost. (Op.

ne skrivna je postala in si sama napisala
ured.: O, in kako se je branila in koliko je kratkomalo črtala!) Vendar naj ti moji podatki pomagajo, da se ohrani pozabe tiho delo in nesebičen trud petdesetletne žene, ki vsa razgibana še snuje nove načrte za nadaljnje delo.

Nam pa bodi še dovoljeno — govorim v imenu Vigrednic in vseh njihovih prijateljev in prijateljic — da želimo, da bi s svojo iskajočo, zbirajočo, služecho in ustvarjajočo ljubeznijo do bližnjega še mnogo let ogrevala vse, kar je mrzlo, vzbujala, kar je otrplo, svoje bogato življenje pa še dalje žrtvovala nam, ki smo ga tako zelo potrebni!

Ani Salmič:

Črešnji

Oj črešnja, ti že bela vsa svatuješ, Ti vsako leto prva si nevesta,
ponosna vsa se z grička ogleduješ, pomladi k tebi prva vodi cesta,
ko drevje komaj se budi v dolini, pod tabo trata vsa je še zaspana,
Gorjanci pa še v snežni spe belini. ti stresaš cvetne veje razigrana.

Ko v tvoje cvetje mi oči strmijo,
spomini davnih dni se mi budijo,
na duše moje snežnobelo krilo,
ki se v svetu mi je oškropilo.

DEKLIŠKA KA

NOVA PRAVILA

Kakor smo že ponovno napovedali, je sedaj, hvala Bogu, nastopil čas za pravo in zdravo KA v slovenskih škofijah. Glavnim pravilom sledijo sedaj že stanovska pravila. V zadnji številki »Škofijskega lista« so bila objavljena pravila za dijake in delavce, v naslednji pa bodo objavljena in kot obvezna ukazana pravila »Zveze kat. dijakinj« in »Zveze kat. učiteljic«. Pravila dekliške mladine na deželi pridejo na vrsto v jeseni.

Nova pravila potrjujejo v celoti namene, naloge in sredstva dosedanje KA za dekleta v ljubljanski škofiji, katere veliko in pravilno dosedanje delo je predmet splošnega zanimanja. Edina sprememba, ki jo bo treba z ozirom na nova pravila izvršiti, je ta, da posamezne stanovske KA, ki jih je do sedaj vse vodil centralni odbor s pomočjo posebnih odbornic — zastopnic, dobijo počasi samostojne vodstvene odbore, ki seveda ostanejo v medsebojni delovni skupnosti. Po potrebi dobijo tudi posebne duhovne voditelje.

Kakor je doslej dekliska KA pokazala dovolj jasno, da ni dovolj o KA samo debatirati, ampak da je predvsem nujno takoj začeti z delom, ki ga tako krvavo potrebujejo vsak dan težje razmere, tako naj tudi sedaj s hitro prilagoditvijo novim pravilom pokaže ostalim stanovskim KA, da ne sme ostati le pri pravilih, marveč da je treba brez odlašanja zaživeti po njih. Čas, v katerem živimo, je predragocen, da bi ga smeli še naprej zapravljati. Težkemu prehodu od črke do življenja pomagajmo z obilno molitvijo in dobrim zgledom.

Za kako velike stvari gre, vidimo iz člena 4. pravil »Zveze kat. namoščen«. Glasi se:

Namen zveze je:

- a) izoblikovati po verskih in nraavnih načelih dekle, ki bo modra, značajna, močne volje in čista; požrtvovalna in usmiljena za duhovno bedo drugih; ki bo svoj poklic krščansko pojmovala; ki bo nadnaravno mislila, živela stalno v milosti božji ter skušala v sebi in drugih upodobiti Kristusa;
- b) osvojiti dekleta za Kristusovo kraljestvo; prepojit s Kristusovim duhom njihovo osebno in domače življenje ter vse njihovo okolje.

Zato pa so temeljne naloge Zveze:

- a) vse delo nadnaravno usmerjati;
- b) mišljenje članic očiščevati od sodobnih zmot in izgraditi v njih močno kat. načelnost;
- c) buditi in šolati vest zlasti v stvareh, kjer so sodobne zmote in zablode otopile moralno čutenje; gojiti kršč. idealizem proti življenjskemu materializmu;
- d) izgraditi in ohranjati uspešno organizacijo;
- e) izšolati čimveč voditeljic za lastno organizacijo;
- f) šolati za akcijo v poklicnem in družinskem okolju;
- g) vršiti notranjo akcijo med lastnimi članicami, zunanjo pa med nečlanicami;
- h) priprava za lastno družinsko življenje;
- i) pridobivati družine iz svojega okolja za Kristusa in Cerkev.

Prosimo, da članice KA svoji redni dnevni molitvi v mesecu juniju pridružijo še molitev »Pridi, sv. Duh . . .«, da bi Bog s svojo močjo dal moč našim naporom za srečno izvedbo KA.

OPTIMIZEM POGlavARJA SV. CERKVE

»Vsak dan zahvaljujem Boga, da mi je dal živeti v sedanjih razmerah. Današnja splošna in globoka kriza je edinstvena v zgodovini sveta. Ponosni smo lahko, da smemo biti gledalci in v neki meri igralci pri tej veličastni drami. Dobro in zlo se bijeta v gigantskem dvoboju. Nihče nima v tej uri pravice, da ostane povprečen. Gotov sem, da bo iz te strahotne zmede Cerkev izšla še veliko lepša in boljše pripravljena za sodobne potrebe.«

(Papež Pij XI.)

Duhovne vaje in tečaj KA za učiteljice bodo sredi meseca julija v Uršulinskem samostanu. Vodil jih bo g. dr. *Pogačnik*. Vse tiste kat. učiteljice, ki si želijo duhovnih globin in pouka za apostolat, prosimo, da gotovo de-nejo to versko obnovo v svoj počitniški program.

Duhovne vaje in tečaj KA za dekleta na Dolenjskem bodo v Šmihelu pri Novem mestu v začetku avgusta.

Duhovne vaje in tečaj KA za delavke bodo v Domu Device Mogočne v začetku meseca septembra.

Tudi dijakinje, visokošolke in srednješolke bodo imele o počitnicah svoje tečaje KA.

Duhovne vaje in tečaj KA za nameščenske so bile v aprilu pri Uršulin-kah v Ljubljani in so že rodile lepe uspehe.

† *Beloglavec-Krajnc Draga:*

Življenje mi dušo kuje

Življenje mi dušo kuje
z veliko, močno roko:
ko strugo najglobljenega morja
jo hoče izdolbsti globoko.

In dvigniti hoče ko goro
visoko jo tja pod nebo,
in hoče, da viharji vesoljstva
ko zvonovi v duši pojo.

Takrat moja duša pa pesem:
vsem srcem vsa bela bo pela;
a pesem mojega srca
bo, drobna vsa, onemela.

Smersu R.:

Zakon o minimalnih mezdah

Pomen za naše ženstvo

Dne 12. februarja t. l. je ministrski svet odobril nad vse važno uredbo o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu. S to uredbo je vlada ugodila želji in zahtevi vsega delavstva, da se namreč z zakonom uredi minimalne mezde. Zato smo vladi od-kritosrčno hvaležni za to njeno veliko socialno delo.

O uredbi sami smo mnogo čitali v dnevnem časopisju in v strokovnih glasilih naših delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij (v »Delavski fronti«, v »Bodočnosti« itd.). Mislimo pa, da je prav, da tudi v naši »Vigredi«, ki jo čita na tisoče delavk in nameščenk, spregovorimo nekaj besed o tem važnem vprašanju.

Prvo, kar naj ugotovimo, je to, da je v uredbi izenačeno plačilo za žensko in plačilo za moško delo. Minimalne mezde, ki jih določa uredba

in ki jih bo določil ban, so in morajo biti enake za ženske in moške. Mremo reči, da pomeni to določilo pravo revolucijo v našem gospodarskem in socialnem življenju. Saj smo se že kar navadili na to veliko krivico, da se žensko delo, čeprav enakovredno moškemu delu, plačuje mnogo slabše od moškega dela. Iz statistik, ki jih objavlja Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, vidimo, da je zavarovana mezda delavk mnogo manjša od zavarovane mezde delavcev.

Sedaj pa smo dobili uredbo, ki skuša te krivične razlike izbrisati. To je za naše ženstvo tako pomemben dogodek, da ga ne smemo prezreti. So seveda med nami resni takozvani »delavski voditelji«, ki jim ni všeč, da se delavstvu zboljšuje položaj in življenje. Zadovoljni delavec namreč ne bo več sledil besedam raznih temnih elementov — socialistov in komunistov — katerih delo obstoja samo v neprestanem hujskanju zoper Cerkev in vero in v obljubljanju raja na zemlji.

Z uredbo o minimalnih mezdah se bo pri nas zboljšala mezda okoli pet tisoč ženam — delavkam in nameščenkam. Kmalu bo konec sramotnih plač, ki so jih prejemale mnoge delavke pa tudi nameščenske po naši domovini. Konec bo brezvestnega uporabljanja po tujem in domačem kapitalistu. Plače po Din 1.— ali 1.50 na uro bodo kmalu samo grenek spomin. Zato smo resnično odkritosrčno hvaležni našim narodnim voditeljem v vladi in našim katoliškim delavskim organizacijam, ki so nam uredili to prevažno vprašanje.

Seveda niso z uredbo o minimalnih plačah rešena že vsa vprašanja našega delavstva. Še mnogo vprašanj čaka na rešitev. Do te rešitve pa bo prišlo tem prej, čim bolj socialno izobraženo, strokovno zavedno, organizirano in disciplinirano bo naše delavstvo. Zlasti velja to tudi za naše ženstvo, ki bi se moralo zavedati, da je moč in rešitev v organizaciji — toda le v pravi, katoliški in slovenski strokovni organizaciji, ne pa v raznih socialističnih organizacijah, ki niso za slovensko delavstvo napravile še nikdar prav ničesar.

Anica Salmič:

Težak odgovor

Stanko trga rože rdeče,
pa vzdihuje: ko bi znal,
kje le je moj dragi očka,
te-le rože bi mu dal.

Večkrat mamico je vprašal:
»Kje je vendar očka moj?«
Ona vselej je jokala,
vzdignila v objem ga svoj.

Mu v solzah je govorila:
»Dete, moli zanj srčno,
on je daleč v tujem svetu,
enkrat pa le prišel bo.

Če te Bogec bo uslišal,
vrnil bode se enkrat
vsega, vsega bo prinesel,
rožic dal mu boš takrat.«

PO ŽENSKEM SVETU

V Ameriki so uradi izračunali koliko zasluži žena na farmi. Žena, ki je 30 let gospodinjala in kuhala za svojo družino, bi po teh računih zaslužila 35.313 dolarjev. Seveda pa je tako izračunana plača samo na papirju. Vsaka gospodinja bi bila vesela, če bi dobila vsaj desetino te vsote. Vemo pa, da je gospodinjino delo brezplačno in velikokrat še malo upoštevano.

Žena generala Čiang Kajšek je najvažnejša oseba za veliko (400.000.000 preb.) kitajsko deželo. Njen mož, general, ki stoji na čelu kitajski republiki, se že 10 let bori, da bi deželo kulturno dvignil. Pri tem delu mu njegova žena pridno pomaga. Kot hči plemenite in bogate kitajske družine se je šolala izven Kitajske in je nekaj let študirala tudi v Ameriki. Zmožna je tudi angleškega jezika in je nedavno prvič govorila po radiu. Stoji na čelu novega gibanja, ki se imenuje »novo življenje«. V zadnjem času, ko so se odnošaji med Kitajsko in Japonsko zelo poslabšali, je glavno delo te žene, da skuša pripomoči do sporazuma. Sama je bila na Japonskem in so ji pripravile japonske žene zelo lep sprejem.

Svetovno znana letalka Miss Earhard se je podala na polet okrog sveta. 17. marca se je podala na pot iz Kalifornije. Preleteti bo morala 27.000 milj dolgo pot. Mnoge zastopnice ženskih društev so ji prišle pred odletom čestitat in so ji želele srečno pot.

Od 25. februarja do 2. marca je bila v Curihu v Švici konferenca internacionalne feministične zveze.

Amerikanske žene so se po vseh svojih organizacijah oprijele resnega dela, da v zvezi z zdravstvenimi komisarijati pomagajo iztrebiti tri najhujše bolezni: jetiko, sifilis in raka. Po celi širni Ameriki se bodo vršila predavanja o teh boleznih. Posebni pozivi so izšli na matere, ki morajo skrbeti za cele družine.

Nemški katoličani vsako leto v maju praznujejo »vzgojno nedeljo«. Na to nedeljo prirejajo predavanja o važnosti družinske vzgoje in v sedanjem času, ko ima katoliška pripadnost nemških državljanov nedogledne posledice zanje, so še prav posebno položili vzgojno delo in svoje razgovore na katoliško podlago. Iz razumljivih vzrokov so se te vzgojne nedelje izvršile po večini v cerkvi.

Lastnica gradu in posestva Stari grad pri Novem mestu je v svoji oporoki zapustila oboje usmiljenim bratom iz Kandije, ki naj ustanove tam hiralnico in zavetišče za onemogle. 26. aprila je škof dr. Rožman posvetil grajsko kapelo in je bilo posestvo z gradom vred izročeno svojemu namenu.

Ana Haidermanns, ki je znana tudi mnogim slovenskim ženam, ki so se v socialni ali gospodinjiski smeri izobraževale v Nemčiji, je 12. marca t. l. praznovala 50 letnico svojega življenja. Temu jubileju pošiljamo svoje iskrene čestitke.

IZ NAŠIH KROGOV

DEKLIŠKI TEČAJ V SV. JURIJU

Šentjurska mladina se prebuja in dela. Tudi dekleta niso hotela zaostati za fanti, ki so imeli v dneh od 13. do 15. novembra m. l. krasno uspeli prosvetno socialni tečaj. Dekliški krožek prosvetnega društva je priredil v dneh 3. in 4. apr. stanovska predavanja za dekleta v sv. Juriju in okoli v zvezi z »materinsko proslavo«. —

Zavedajoč se važnosti in potrebnosti takega tečaja, so razvila dekleta po vsej fari veliko agitacijo z letaki, ki so z lepim programom vabili na tečaj. V soboto, 3. aprila ob 8 zjutraj smo začeli s sv. mašo. potem je tečaj v dvorani katoliškega doma otvoril gospod kaplan Jakob Vrabec z uvodnim nagovorom o namenu tečaja, ki je bil: spoznati nevarnosti in zmote časa in dekletom pokazati pravo pot. Nato je

govorila gdč. Remšetova iz Celja o »Sodobni miselnosti z ozirom na dekle in njenih vzrokih«. Pokazala je nizkotne nazore o dekletu in ženi v zgodovini in danes, ki ženo ponižujejo — in vzvišeno pojmovanje žene v krščanstvu. 2. in 3. predavanje: »Dekle in komunizem« in »Dekle in socialno vprašanje« je imela gdč. Zadravčeva, katehistinja, iz Maribora. »Svobodo in enakost« žene v Rusiji ženo samo ponižuje in jo napravlja za žrtev moških brezvestnežev. Kako dekletu reševati socialno bedo, mu je vzor Marija: z odkritosrčno ljubeznijo v besedi in dejanju naj dekle lajša bedo bližnjega, vsaka v svoji okolici. Svojo toplo domačo besedo je znala gdč. katehistinja pridobiti in razvneti dekleta. Vesela domača pesem je donela v odmorih v dvorani kat. doma, ki so jo napolnila dekleta, 150 do 160 po številu. — Popoldne ob dveh se je tečaj nadaljeval. Kako naj bo slovensko kat. dekleta: lepega značaja, veselo, da bo pridobivalo druge, kako naj delujejo v dekliških kroških, ki imajo visoko nalogo širiti pravo kulturo, je povedal z navdušeno besedo gospod dr. R. Hanželič, duhovni vodja »Dekliške podzveze« v Celju. Ne bodo dekleta pozabila jasnih besed, ki jih je povedal o kočljivem vprašanju »Dekle in fant«. Saj je tu treba velike previdnosti in zvišenega mišljenja! — Zvečer ob 8 se je vpriporila Meskova igra »Mati«.

DEKLIŠKI KROŽEK ŽELEZNIKI

Naj tudi iz Seliške doline izpod Ratitovca pride glas v »Vigred«, da slišijo tudi drugod, kako živi in dela Dekliški krožek v Železnikih.

Ni veliko naše število, ko se zbiramo k tedenskim sestankom, kjer se pri predavanjih, katera nam temeljito razložijo naš duhovni voditelj g. župnik Bertonec, in pri razgovorih vzgajamo in izobrazujemo. Vse pa se zavedamo, kako velike važnosti je katoliška organizacija in kako potrebno delo vrši, zato bi še druge rade pripeljale v naš krožek, da bodo vedno številnejše in krepkejša naše vrste.

V tem propagandnem smislu smo priredile na cvetno nedeljo popoldne 21. marca javen dekliški sestanek, da bi se lahko pričevali vsi, ki se zanimajo za naše delo, in

tisti ki ga omalovažujejo kakšna je snov, vsebina in namen naših sestankov. Čast nam je bilo pozdraviti v naši sredi zastopnico V. D. K. gospodično Dobovšek. Našemu vabilu so se mnogoštevilno odzvale tudi članice krožkov iz Selc in Dražgoš, razveseljiva je bila tudi domača udeležba.

Po otvoritvi in pozdravu smo najprej zapele pesem »Slovenka sem«, nato pa so se vrstile točke kot pri običajnih naših sestankih. Pri posameznih točkah smo skušale vse debatirati in podati svoje misli še posebno z ozirom na krajevne domače razmere in potrebe. Tako smo se po čitanju sv. pisma (evangelij velikonočne nedelje) spomnile starih železniških velikonočnih navad. Izmed njih so nekatere čisto svojevrstne, kot n. pr. petje in molitve na Velikonoč ob 3 zjutraj, v spomin na dogodek, ko so šle žene k Jezusovemu grobu, ali pa »šivanje kovtra« na velikonočni ponedeljek popoldne. Izražena je bila želja, da bi se te navade zopet poživile in da bi jih bolj poduhovljeno in z večjim razumevanjem opravljali. Kako se »kovter šiva« pa smo po sestanku pokazale na odru, seveda so bili le »mašinski štihi«. Žal, da nam je to zabavo na velikonočni ponedeljek letos preprečil sneg!

Ugajala je *recitacija* »Pota in cilji«. V njej so bile lepo podane misli, kako naj preživimo svojo mladost. Ako se bomo držale navodil, ki jih dobivamo v krožku, bo gotovo naša mladost lepa in vesela, in se bomo v poznejših letih z veseljem spominjale mladostnih dni in ur, ki smo jih preživele v krožku.

Predavanje je vsebovalo glavne misli iz predavanj, ki smo jih imele v zimski sezoni, a jih je bilo potrebno ponoviti, in sicer: O nalogah katoliškega dekleta, o komunizmu in čitvu in kako naj dekleta čitajo. Sledila je živahna debata.

Med posameznimi točkami smo pele »Vrtec, kdo bo tebe ljubil« in »Pojdi na vrt z menoj«. Zadnja točka, simbolično rajanje po narodnih pesmih, je vsem tako ugajala, da smo jo ponovno izvajale.

Nato pa nam je gospodična Dobovškova z lepimi in toplimi besedami opisala, kakšne moramo biti članice dekliških krožkov. Naj pogledamo včasih sebe tudi s tujimi očmi, in naj si vedno prizadevamo,

da bo med nami pravo sestrsko razumevanje in ljubezen. Za lepe misli, ki so bile z navdušenjem sprejete, se ji še na tem mestu zahvaljujemo. Še enkrat je zadonela po dvorani pesem »Slovenka sem«. Za zaključek pa so spregovorili g. župnik Bertoncelj, ki so poudarjali, da se v Dekliških krožkih prosvetnih društev širom Slovenije zbira »cvet slovenskih deklet«. Tiste matere, ki jim je mar izobrazba in plemenitost srca, naj torej pošljejo svoje hčere v dekliški krožek!

Skoraj ni potrebno omenjati, da so pričevalne besede našega duh. voditelja izzvale veliko odobravanja in navdušenja. Za njegovo neumorno delo v krožku pa vemo, da se homo najbolje oddolžile s tem, ako bo naše delo in življenje tako, da bomo res »cvet slovenskih deklet«. S temi mislimi in sklepi smo se v veselem razpoloženju razšle na svoje domove. Bog živi!

DUHOVNE VAJE

za gđc. učiteljice in uradnice v *Domu Devic Mogočne*. Lichtenthurn, bodo od 15. do 19. julija. — Za dekleta od 12. do 16. avgusta. Za žene in matere od 10. do 14. julija. Pričetek prvi dan ob 6 uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina znaša 100 Din. — Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenthurnovega zavoda, Ljubljana. Ambrožev trg 8.

KAMNIŠKO DEKLIŠKO OKROŽJE

je priredilo na Vnebohod svojo prvo javno prireditev v Društvenem domu v Grobljah. Po končani popoldanski službi božji so mnogostevilni prijatelji naših prireditev napolnili društveno dvorano.

V uvodnih besedah je predsednica gospodična Schubertova izrazila veselje nad lepim obiskom in razložila namen te pri-

reditve, ki je pač ta, da pokaže zunanje delo naših dekliških krožkov, dočim ostane notranje poglobitveno delo krožkov bolj skrito. Pozvala je starše, naj z veseljem puste dekleta v krožke, saj bodo v njih našla le visoke in resnične vrednote.

Tamburaški zbor mladenk iz Doba je s svojo prijetno igro otvoril prireditev in izpolnil vse odmore. Moravčanke so nam prav dobro podale prof. Mlakarjevo igro: »Gluha teta«, dekleta z Brda pa prizor: »Brez zajtrka«. Obojne so s svojim nastopom povzročile mnogo smeha. Krožek Brdo je podal še Pogačnikovo zborna deklamacijo »Domača zemlja«, ki je bila prav lepa točka. Sledila so dekleta s Homca s simboličnima vajama: »Gor čez izaro« in »Tožba gluhonemih«. Posebno zadnja je globoko vplivala. Nato pa je »Planšarica« iz Komende prinesla v dvorano koš petja, smeha in sonca. Verjamemo, da »po planincih sreča hodi« in »kak' je lep dekliški stan«. Članice iz Doba so zelo lepo izvedle proste vaje za l. 1937 in nas z orkestrom mladih dobskih tamburašinj vred navdušile. Krožek Groblje je nastopil s simbolično vajo: »Venček narodnih pesmi« in jo prav lepo izvedel. Ihanski krožek je nastopil s spevoigro »Vojska na zelenjadnem trgu«. Točka je zelo ugajala in vzbudila mnogo navdušenega priznanja. Končno so nastopile še Domžalčanke s simbolično vajo vajo »Slovenke rajajo« v lepih narodnih nošah. Kakor drugod je tudi v Grobljah ta točka navdušila gledalce in treba jo je bilo ponavljati.

S tem je bil spored okrožne prireditve končan in dekleta so se razšla na svoje domove v krožke, kjer bodo z novim veseljem prijele tudi za ono tiho notranje, poglobitveno delo, ki ostane glavni namen naših krožkov.

ŽENA V DOMU

Kaj naj ve gospodinja pri nakupovanju belušev?

V prvi vrsti mora gospodinja vedeti, da je za okus in hranilno vrednost beluša potrebno marsikaj vedeti. Na trgu moramo

paziti pri nakupu, če so beluši sveži, koliko so debeli, kako izgledajo in na kakšnem vrtu so rastle. Da je beluš svež, vidimo kmalu, če ima lepo belo, svetlo harvo in ni ovenjen. Čimbolj je svež, tem boljši okus ima. Zaradi tega zgodnji beluši, ki

prihajajo iz južnih krajev, nikoli niso tako sočni in okusni, kakor oni, ki jih pridelamo doma ali kupimo na trgu iz okoliških krajev. Važna je tudi dolžina in debelost posameznih bilk. Predebel beluš ima debela vlakna in je trd, pretanek pa je premlad in zaradi tega pri kuhanju kar zvojeni. Seveda pa ne smejo biti beluši nikoli snežnobeli, ker moramo pri tem misliti, da so bili oprani in so ležali najbrž dalje časa v vodi, ki jim je odtegnila vse koristne soli in jih je napravila takorekoč brezvredne. Praktična gospodinja kupuje le neoprane, kratko odrezane beluše, zlasti pa tedaj, kadar jih hoče shraniti za pozneje. Velike važnosti za okus belušev pri pripravljanju za takojšno porabo ali pa tudi za shranjevanje, so tudi tla, na kateri so rastle. Sveže gnojena ali premočno ali tudi napačno gnojena tla dajo belušem neprijeten okus. Beluši iz starih nasadov pa tudi niso več nežnega mesa, ampak nekoliko leseni in zaradi tega nepriporočljivi. Najboljši so beluši, posebno še za konserviranje, če jih moremo dobiti iz drugega ali tretjega leta njihove rasti. Navadno naj gospodinja belušev ne uporabi takoj prvi dan, ko jih je kupila na trgu, ker se nekako omlade, kakor banane, ki postanejo tudi boljšega okusa, če nekaj časa leže. Vendar naj jih za poznejšo uporabo ne polaga v vodo, ker bi jim sicer odšli vsi najboljše sestavni deli. Najbolje je, če jih neobeljene in neosnažene položi na hladno, ko jih je zavila v nekoliko zmerno svežo kuhinjsko brisačo.

Kako skrbi gospodinja že v poletju za zimo?

Posebna skrb žene-gospodinj je že izza starih časov znana. Znala si je pripraviti raznih stvari in pripomočkov, da jih je potem pozneje lahko s pridom porabljala. V zadnjih desetletih pa prav posebno goji razne vrste spravljanja vrtnih in sadnih pridelkov za zimo. Na tem mestu smo že govorile o tem, kako se spravlja meso, da za nekaj časa ostane še sveže in užitno. Razna sredstva, ki so nam znana kot taka, ki znajo in morejo ostati dolgo časa neizpremenjena, je začela gospodinja porabljati za to, da vanje shranjuje druge stvari,

največkrat rastlinska hranila, da v njih ostanejo sveža in užitna v poznejšem času. Taka sredstva: sol, kis, sladkor, pa še nekatera druga, ki jih pa navadno kupujemo za takojšno uporabo.

Splošno je znano, da nasoljeno meso dalje ostane sveže in da zato sol porabljam tudi za shranjevanje raznega sočivja, kakor: fižol, grah, gobe itd. Istotako nam ohranja kis hranila in jedila dolgo časa in ga zato uporabljamo za tisto sredstvo, ki ohrani potem stvari, ki jih vlagamo vanj, dolgo časa dobre. Tako n. pr. vemo za vložene kumarice, buče i. dr.

Prav tako tudi sladkor ohranja hranila in jedila v užitni obliki dolgo dobo in ga zaradi tega porabljam zlasti za konserviranje sadja.

Tako zelo lahka in preprosta, kakor se mladim gospodinjam dozdeva in kakor jih s par stavki napovedujejo razne kuharske knjige, umetnost shranjevanja vendar le ni. Gospodinja mora sama predpise, ki jih je čitala v kuharski knjigi do dobra preizkusiti, da se more potem trajno zanesti nanje, ker bi se sicer pri samem poskušanju preveč pokvarilo, bodisi jestvin samih ali pa tudi shranjevalnega sredstva.

Da ohranimo trajnost in okus, vonj in obliko ter barvo hranil, ki jih hočemo shraniti za poznejšo porabo, jih moramo varovati *gnilobe*. Gnilobe pa jih obvarujemo le tedaj, če uničimo v njih glivice, ki gnilobo povzročujejo. Važno je torej, da pravočasno in zadostno spravimo vse te drobne kali do popolne nezmožnosti, da bi se dalje razvijale in tako povzročale gnilobo. To se zgodi na ta način, da hranila in jestvine izpostavimo za dalje časa vplivu mraza, ali, da jih izsušimo, tako, da voda, ki vsebuje največ teh kali, popolnoma izgine iz njih. Najučinkovitejši način pa je, ako jestvine in hranila izpostavimo toliki vročini, da te glivice dokončno uniči. Treba pa je takoj na to tudi še vse te zavarovati s posebnim sredstvom, da ne pride zrak do njih, ki bi jim dovajal znova teh gnilobnih glivic. V to nam služijo prej omenjena konservirna sredstva: sol, sladkor, kis in podobno. Točnejša navodila za konserviranje bo prinesla prihodnja številka »Vigredi«.

POMLADNE NOVOSTI V KUHINJI

»Češnje, češnje!« Že poteka mesec, odkar so prišli otroci s to novico. Prve češnje, prvo sveže sadje, tako zelo zaželeno in vendar še nedosegljivo za žep uradniške družine! Čez štirinajst dni so pa že prve pokusili. Da ste jih videli! To je bil vrišč! In najmlajša, ki jih še ni nikoli videla, je stegovala obe ročici in z večjimi vzklikala za stavo. Sedaj jih pa ni več samo za pokušnjo, sedaj jih je že za štrukelj in kolač. Vestna gospodinja bo že mislila na to, da za bolnike pripravi češnjev kompot tudi za zimo. Pregledala bo kozarce, pokrovčke in gumijeve obročke in skušala že sedaj dopolniti vse, kar manjka, ker bo imela pozneje s sadjem in sladkorjem dovolj stroškov.

Češnje vsi vidimo in se jih veselimo, malo pa opazimo na trgu svežnje rabarbare, ki nam še pred češnjami nudi okusen in osvežujoč kompot. To skromno rastlino že na vrtu premalo upoštevamo in vendar se nam malokatera tako izplača. Od zgodnje pomladi do pozne jeseni nam nudijo stebila okusen kompot, nerazcvetelo cvetje pa lahko uporabljamo za solato, kakor karfijolo.

KUHARSKI ZAPISKI

Češnjev štrukelj

Deni na desko pol kg moke, zdrobi vmes za oreh presnega masla, 1—2 dkg kvasu in za nožev konico soli. Naredi v sredo jamico in dodaj 1 jajce in približno četrta litra mlačnega mleka. Pogneti, dobro udelaj in pusti počivati vsaj pol ure. Potem vmešaj 5 dkg presnega masla, 2 rumenjaka, 2 žlici sladkorja, četrta litra smetane in iz 2 beljakov sneg. Razvaljaj in razvleci testo, ga pomaži z nadevom, potresi s češnjami brez koščic in zvij. Daj na pekačo, pusti, da nekoliko vzhaja, polij s četrta litra mleka in lepo rumeno speci.

Rabarbarin kolač

Pol kg lepih rabarbarnih stebelc olup, razreži na pol prsta dolge koščke, operi in s 15 dkg sladkorja, žlico ruma in 4 žlicami vode počasi mehko skuhaj. Pusti, da se v soku ohladi in potem odcedi. Mešaj 9 dkg presnega masla, 9 dkg sladkorja z

vanilijo in 2 celi jajci prav rahlo, nazadnje primešaj 9 dkg moke in za nožev konico pecilnega praška, napolni namazan in z moko potresen model za palec visoko, obloži gosto z rabarbaro, potresi s sladkorjem in peči v srednje vroči pečici 40 do 50 minut. Ohlajeni kolač razreži na lepe koščke, potresi s sladkorjem in postreži. Poleg lahko daš precej sok, v katerem si kuhala rabarbaro.

Rabarbara kot kompot za zimo

1½ kg svežih rabarbarnih stebel olup, razreži na prst dolge koščke in zmešaj s sokom pol limone. Kuhaj 1 kg sladkorja s pol litra vode, stresi vanj rabarbaro, da dobro prevre in postavi za 8 minut na kraj štedilnika. Dodaj za nožev konico stolčenega ingverja in 3 žlice ruma, premešaj, pusti še enkrat prevreti, napolni v kozarce in jih takoj dobro zaveži z dvojnimi celofanom. Nikakor ne zadostuje, če vzameš tenak gumijev obroček in celofan samo enkrat. Kozarci morajo biti neprodušno zaprti; to dosežeš le z dvojnimi celofanom in tanko, nekoliko vlažno vrstico, ki jo večkrat oviješ okoli kozarca. Če imaš patentne kozarce, seveda ne rabiš toliko sladkorja. Za 1 kg stebelc vzemi ¼ kg sladkorja. Stebelca zreži, potresi s sladkorjem in pusti v dobro položeni posodi 2—3 ure. Potem jih s sokom, ki se je natekel, napolni v kozarce in kuhaj v sopari 25 minut pri 80° C.

Solatna juha

Dve lepi glavi solate, najbolje »štrucarice«, očisti, operi in skuhaj v 2 l vrele slane vode. Odcedi, juho shrani, solato pa polij z mrzlo vodo in dobro odtečeno seseklaj. Naredi blede prežganje iz 5 dkg presnega masla, 5 dkg moke, žlice čebule in peteršilja, zalij z juho od solate, posoli, popopraj; dodaj sesekljano solato in pest kuhanega graha. Preden daš na mizo, prilij še par kapljic dodatka za juho.

Špinacni polžki

Iz dveh jajc, 4 žlic moke, 1 žlice zribanega sira, soli in mleka naredi testo za jajčne krpe in jih speci. Skuhaj špinaco, jo seseklaj, daj na prežiganje, zalij, zmešaj z enim jajcem in namaži na pečene

krpe, zvij, razreži na dva prsta široke koščke in zloži na pekačo ali v porcelanasto skledo, v kateri boš polžke dala na mizo. Žvrkljaj $\frac{1}{4}$ l mleka, 2 celi jajci, malo soli, zelenega peteršilja in žlico zribanega sira, polij čez polžke, potresi z drobtinami in s koščki presnega masla in peci v pečici 25—30 minut, da dobe lepo rumeno skorjo.

Grah z mavrahi

Skuhaj $\frac{1}{2}$ kg svežega oluščene graha v 1 l slane vode. Osnaži 25 dkg mavrahov, jih popari, sesekljaj in zmešaj s poprom, kumno in strokom stolčnega česna. Segrej 6 dkg presnega masla, deni vanj žlico drobno zrezane čebule in mavrahe, da se nekoliko popražijo. Potem dodaj žlico paradižnikove mezge, potresi z žlico moke, parkrat premešaj, dodaj grah in zalij z grahovo juho. Naredi za vsako osebo eno posajeno jajce in daj kot samostojno jed na mizo.

Zdrobov puding s češnjami

V $\frac{1}{2}$ l mleka in 2 dkg presnega masla zakuhaj 18 dkg pšeničnega zdroba in pokritega postavi hladiti. Vmešaj 10 dkg presnega masla, dodevaj počasi kuhani zdrob, zavitek vanilijevega in 4 dkg navadnega sladkorja, 4 rumenjake in $\frac{1}{4}$ l goste smetane, primešaj 4 beljakov sneg, napolni namazan in z moko potresen tortni model 2 prsta visoko, potresi s češnjami in peci v srednji vročini 1 uro.

Srbsko sladko

Kdor je obiskal naš jug, pozna srbsko sladko, s katerim se postreže vsakemu gostu. To je zelo sladak kompot, ki ga poješ samo majhno žličko. Če hočeš servirati sladko, prinesesh na pladnju za vsako osebo kozarec vode, kavno žličko in v sredi v lepi skledici sladko. Gost vzame v levico kozarec, z desnico, ki jo drži nad kozarcem zajame sladko, to zavžije in popije še požirek vode. Nato da žličko v kozarec in postavi nazaj na pladenj.

Jagodovo sladko

Izberi in operi 1 kg gozdnih ali vrtnih jagod, poškropi jih s sokom velike limone in pusti stati 3 ure. Kuhaj 2 kg sladkorja

s $\frac{1}{2}$ l vode, da se gosto potegne, dodaj jagode, pusti vreti še 10 minut in pobiraj pene. Ohlajeno napolni v kozarce.

Češnjevo sladko

$1\frac{1}{2}$ kg češenj operi in jim odstrani koščice. Kuhaj 1 kg sladkorja politega s $\frac{1}{2}$ l vode, da se gosto potegne; dodaj češnje in 1 na koleščke zrezano limono, kuhaj počasi, da postanejo češnje prozorne. Poberi pene in ohlajeno napolni v kozarce.

Dr. Joža Žitko:

ZOBJE

Za pravilno presnovljanje zaužite hrane so zobje neprecenljive vrednosti. Vsak grizljaj, ki pride v usta, zmeljejo in razkosajo s pomočjo žvekalnih mišic. Tako zdrobljena hrana se v ustih pomeša še s slino. Želodec pa nato veliko lažje presnovlja tako, že v ustni votlini spremenjeno, zaužito hrano.

Zdravi, negovani in dobro raščeni zobje pa so človeku ne samo v korist, temveč tudi v okras. Bisernobeli smeh, pri čemer seveda mislimo na bele in lepe zobe, drugače učinkuje in je vse prijetnejši, kakor pa smeh, pri katerem se pokažejo zamarjeni in gnili zobje.

Popolno zobovje odraslega človeka šteje 32 zob. Mlečnih zob je 20. Izmenjava mlečnikov s stalnimi zobmi se prične v 7. letu in je končana v 12. letu. Tedaj šteje zobovje 24 zob. V naslednjih letih zrastejo še ostali kočnjaki, ali modrostni zobje, tako, da je polno število zob 32.

Že v 7. letu ima torej otrok stalne zobe in sicer zadnje kočnjake. Gotovo je treba negovati že mlečne zobe, da se ohranijo čim dalj časa zdravi in sposobni za nalogo jim nalogo; a toliko bolj moramo skrbeti za stalne zobe, ki naj bi nam služili celo življenje.

Zajetna kmetica je pripeljala 2 dekllici v starosti 8 in 10 let ter prosila, da se jima izderejo gnili zobje. Ker so bili nakazani zobje že stalni kočnjaki, luknja v zobu pa še majhna, sem svetovala ženi, naj pelje dekllici k zobozdravniku, da jima bo zobe plombiral. Toda žena se ni dala ugnati. Zgovorno mi je dokazovala, da so zobje mlečni, ker je imela ona v teh letih prav

takšne in jih je dala poruvati, a so ji kasneje ponovno zrastle. Ker je bila žena trmasta, sem naredila pač to, kar je želela. Ve pa bodite pametnejše in verujte, da imajo že 7letni otroci stalne kočnjake, ki ne zrastejo več, če jih izrujemo. Zato morajo že majhni otroci negovati svoje zobe prav tako, kakor odrasli ljudje. Kajti trikrat zobje ne zrastejo, če ni morda kdaj prav posebna izjema v naravi.

Vsled nedovoljne nege in čiščenja zob zastaja med posameznimi zobmi ali pa v že votlih zobeh hrana, ki tu razpada in gnije ter povzroča v ustih smrad, ki ga občutimo kaj neprijetno v razgovoru s takšnim človekom, ki ima zanemarjene zobe. Razpadajoči drobci hrane pa so obenem zelo pripravna tla za razvoj kužnih klic, ki povzročajo gnojenje v dlesnu, ob korenini zoba, preidejo lahko odtod v kri, kjer se razmnožujejo dalje in lahko povzročijo zastropitev krvi — smrtnonevarno bolezen. Razen tega povzročajo gnili zobje bolečine, glavobol in še razna druga obolenja.

V glavnem obstoja vsak zob iz korenine, ki tiči v zobišču, iz vratu, ki ga obdaja sluznica, in iz zobne krone, ki jo vidimo. V zobni korenini je votlina, v njej pa se nahajajo živci in krvne žilice, ki hranijo zob. Če je pregnita samo zobna krona, ne čutimo bolečin, pač pa so občutne tedaj, ko je gnitje zajelo tudi zobno korenino in v njej ležeča drobna živčna vlakna.

Zato, da si skušamo ohraniti zobe čim dalje časa zdrave obstoja več razlogov: zdravi zobje so nujno potrebni za pravilno prebavljanje hrane, so našemu telesu v okras; z nego in obrambo zob pred gnitjem pa se obvarujemo ne samo bolečin, temveč tudi raznih bolezni.

Za nego zob je potrebna zobna ščetka, ki ne sme biti preveč trda, ker si s takšno le prepogosto ranimo sluznico v ustih in jo okvarimo. Zjutraj in zvečer si moramo zobe dobro skrtačiti, da odstranimo iz njih nesnago in drobce zaužite hrane. Nato si z vodo izperemo zobe in obenem tudi grlo. Tako vsaj deloma očistimo ustno votlino in obvarujemo zobe pred gnitjem. Eno izmed številnih zobnih past moramo uporabljati samo tedaj, če se nam na zobeh nabira zobni kamen. Po vsaki jedi si moramo zobe

izprati; če nam to ni mogoče, tedaj vsaj z zobotrebcom odstranimo iz njih zaostale delce hrane.

Kljub takšni negi zob moramo vsakih 6 mesecev poiskati zobozdravnika, da nam zobe pregleda in plombira, če je ugotovil, da so razjedeni.

Res je, da ohranijo nekateri ljudje lepe in zdrave zobe tudi brez vsake ščetke in nege. Vendar so to le izjemni primeri, ki ne morejo veljati za splošno pravilo.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin

Cvet pomladi. — Mozolji Vam ne dajo miru, povsod se Vam spuščajo, tudi srbijo Vas in bolijo, obraz Vam je kar ves zatekel. Zdravnik, pri katerem ste iskali pomoči, je rekel, da je to »ekcem«, kar Vas skrbi in ne morete se predstavljati polna mozoljev. Tudi imate ob vsaki priliki nahod. Vse take »prijaznosti« Vas obiskujejo.

Zdravnik Vam je gotovo povedal, da tega »ekcema« ne smete močiti niti praskati. Če je naročil obkladke, Vam je gotovo rekel, da morajo obkladki biti s svinčeno vodo, toplo in mlačno, ponavljajte, dokler rudečica ne izgine, nato pa ono belo mazilo cinkovo vsak dan, če tudi mesec dni. Pot škoduje. Vrhutega pa kar po ribje olje! 2—3 žlice na dan in krepko in dovoljno hrano, pa obilo dobre volje, zraka in sonca (toda ne potiti se!). Kar tako se ravnajte, pa je upati, da se bodo te »prijaznosti« že čez čas zmanjšale, če ne popolnoma porazgubile. Oglasite se čez dva meseca, sklicujoč se na ta odgovor!

Marica. — Stara ste 22 let, glava Vas boli po vsakih 15 dni; nervozna ste in nič se Vam ne ljubi dela. V prsih Vas boli in v trebuhu. Perilo ste imeli na vsakih 32 dni. Zadnji mesec ga pa sploh ni bilo. Srce Vam močno bije in vsako noč trpite na hudih sanjah. Shujšali ste. Kaj naj storite?

Iz popisa sodim, da bi bilo potrebno konstatirati, če je Vaš krvni obtok v redu. Srce si pustite pregledati in pri tej priliki se bo marsikaj ugotovilo in temu primerno se bo treba zdraviti. Petnajsti dan po perilu, ko Vas glava boli in ko se Vam ne

Ijubi nič delati, je oni dan, kjer se pri Vas pojavlja jajčenje, jajčnjaki izločijo jajčee in je organizem ves drugačen za 1 dan. Ni pa to nič hudega za Vas.

T. Ž. pri Š. K. — Že skoro eno leto imate pod pazduho srbečo kožo, na kateri se tja sem dela tur, se zgnoji, po izteku tura pa ostane koža zadebeljena, srbi in je neprijetno za Vas. Kaj naj si mislite in kaj je treba podvzeti?

Gnojenje v turih se ni korenito pozdravilo; so še ostanki gnojnih celic in vseh posledic gnojenja na tem mestu. Ne praskajte! Dolgo časa še je treba svinčenih obkladkov in maže. Čistota je pa pogoj, da se Vam ne ponovi.

Joža. — Stara 25 let, počutite se zdrava in opravljate vsa kmečka, gospodinjska in poljska dela. Od časa do časa imate prav močne, pekoče in skeleče bolečine v trebuhu levo spodaj. Bolečina nastopi med večernim umivanjem, na kar začne boleti glava in v želodcu začutite slabost. Takoj Vas sili na vodo, četudi je mehur prazen; na kar se pokaže le par sečnih kapljic. To ste imeli že kot otrok, toda le bolj po redko. Sedaj hočete jasnosti.

Iz precej točnega opisa sklepam, da mora biti v mehuru v odtočni cevi od ledvice ali pa v ledvicah samih nek vzrok, ki potom živčevja napravlja take neprijetnosti. Poskusite najprej z gretjem. Ne izpostavljate se mrzlim vplivom: vetru, dežju. Prevelikega telesnega napora se izogibajte. Če ste trudni po delu, nikar mrzle vode niti piti, niti umivanja z njo! Če bo bolje, potem dobro, če ne, pa bo treba na specialni pregled k specialistu za to stroko.

I. Gr. iz Vlad. — Malarija je bolezen, ki jo prenaša okužen komar Anofeles, podoben našim komarjem, toda ima druge lastnosti in druge življenjske potrebe. Živi v vročih krajih, leže svoje ličinke v stoječe tople vode, kaluže. Če se okuži pri, na malariji obolelem, človeku, lahko prenese malarične povzročitelje (plasmodije) s pikom na zdravega človeka. Pika pa le zvečer in ponoči proti jutru, podnevi ne. Drži se v v stanovanjih in hlevih. Pravljica je, če kdo trdi, da se malarijo dobi, če se pije ondotno vodo, še večja pravljica pa, da se pozdravi človek od malarije, če pije žga-

nje. Edino zanesljivo sredstvo proti malariji je *kinin*. In to preventivno (da je ne dobiš, če te okužen komar piči) in terapevtično (da uničiš malarične povzročitelje v svoji krvi). Po okuženem piku komarja se zaneso v našo kri plasmodiji, ki se čez nekaj časa naselijo v rdečih krvnih telesih, ta razjedajo, uničijo, množec se v njih, kakor je pač vrsta okužbe. Tri vrste malarije imamo: tercijsano, kvartano in tropiko. Vsaka ima svojega povzročitelja, vse prenaša na človeka edino okužen komar. Pri prvi človeka trese vsak tretji dan, pri drugi vsak četrti dan, pri tretji pa različno. Ti napadi tresenja in velike vročine se redno ponavljajo na te čase, dokler se malarija ne pozdravi. Zdravilo kinin je pa ono, ki sigurno uniči plasmodije, kakor hitro se sprostijo iz razpadlih rdečih krvnih teles. Zato je treba jemati kinin prav po navodilih, da je kinin že v krvi, ko se razpršijo novi plasmodiji iz krvnih teles v krvni obtok. (4—5 ur pred napadom, za katerega bolnik že vnaprej ve, kdaj pride.)

Bolnik z malarijo zaradi tega razpada krvnih teles bleđi.

Varovati se komarjev s tozadevno mrežo preko telesa, odgnati jih iz stanovanja, izvabiti jih s svečo iz spalnice. (Svečo se postavi zvečer na odprto okno. Iz temne sobe bodo silili k sveči, nato okno od znotraj zapreti in komarji so po večini zunaj.) Če je pa vročina, tedaj naj bodo okna le iz tenke mreže, skozi katero sicer lahko prihaja zrak, ne morejo pa skozi komarji. Kinin zavživati vsekakor redno, dokler je nevarnost okužbe (poleti je ta nevarnost v malaričnih krajih vedno, pozimi ne).

Vrhutega pa zatirati ličinke v kalužah s polivanjem petroleja na površino stoječih voda, ali pa še bolje, odpravljati vse stoječe vode in kanalizirati vso okolico.

V Jugoslaviji je v tem vsako leto boljše, ker se sistematično zatira malarija in ljudstvo poučuje v obrambi proti njej. Kinina je pa dosti na razpolago.

Tudi Vi tam doli se ravnajte po teh pravilih in se Vam ne bo treba poleti bati, da bi oboleli. Sicer se pa še kaj oglasite glede tega!

Z. A. — Kadar imate perilo, Vas tako zvija v trebuhu, da ne morete po dva dni

nobene stvari delati in morate biti kar v postelji. Pet let to že traja. 25 let stara, neporočena. Hersan-čaj Vam tudi neče pomagati. Imate belo perilo že od dvajsetega leta dalje. Perilo imate vedno na 3 tedne in pravite, da to ni v redu. Grlo Vas pa zelo peče poleti, ko veliko delate na polju. Želite odgovora, kaj bi.

Bolečine v trebuhu ob perijodi so zelo pogoste. Vendar za to ni Hersan-čaj. Vse danes hoče le Hersan-čaj. Pa se precej motijo, tako tudi Vi. Bolečine izvirajo iz okolice maternice, ki je ob križno steno pripeta in z njo v zvezi. Ob perijodi mora maternica, ki je s krvjo vse bolj tedaj prenapoljena, izplaviti iz sebe ono, kar nima več potrebe in smotra, pri tem seveda, če je maternica kaj vneta v sluznici ali zavita ali drugače občutljiva — boli. Kaj pa mislite! Ob porodu tudi boli, pa še huje! Za pomirjenje bolečin imamo pa dobra zdravila; bližnji zdravnik naj Vam jih zapiše. Odleglo Vam bo. — Glede grla pa bi Vam svetoval: Dihajte le skozi nos vedno in povesod, tudi pri težkem delu!

Zagreb, Z. V. — Abortus se ne sme nikdar izvršiti, tudi če je velika beda v družini. Vsak abortus je umor. Knjige, ki priporočajo to iz kakršnegakoli socialnega razloga, so namenjene narodovi propasti. Moralno nizko stoji knjiga in avtor iste, ki si upa abortus priporočati. Vsak abortus je velik fizičen in psihičen udarec za ženo. To celo Rusi priznavajo, ki so do pred kratkim dovoljevali abortus po mili volji. Prav izborno se izražate: Nezrel sad, utrigan z rastočega drevesa, tudi drevesu škoduje, ker mu sega v naravni potek. Žene, ki pogosto abortirajo, niso več one pristne, zdrave in krepke žene. Navadno pozneje sploh ne morejo več zanositi, če pa, je za otroka gotovo velik minus- slaba konstitucija. Poleg slabega telesnega stanja rodiljev, slabe hrane, stanovanje — je gotovo tudi izvajanje abortusov velik činitelj slabih potomcev. Takih knjig, ki priporočajo abortus — nikar čitati! Dobička prav gotovo nobenega ni od tega, škode pa dosti. Kar je naravno, je prav, kar je po Božjem in človeškem redu, to je v skladu z vestjo. Vse drugo protinaravno — kar je tudi abortus — pa proti vesti, torej nemoralno — in ni prav in človeka tudi nevredno.

Dejanje kakor abortus obravnavati samo iz zdravniškega stališča, se mi pa zdi premalo. Vsak človek ve, da je protinaravno izvajati abortus, torej —

Iz zdravniškega stališča pa je sedaj jasno, da ima vsaka dekle ali žena škodo vsled abortusa. Živčno stanje prehaja v nervoznost, telesnost slabi in v veliki večini normalen porod potem skoro ni več verjeten. Če pa je, pa trpi otrok na posledicah. Ali ni to dosti iz medicinskega stališča? — Sedaj pa si predstavljajte dekle, ki zanosi. Nezakonsko dete je pričakovati. Starši, okolica, tovarišice, v službi, vse, vse bo vpilo nad njo in ona? Čeprav ve, da medicina pravi: Abortus ti zna škoditi, more ti vzeti sploh zmožnost poznejše zanositve, ki bi ti jo človek želel, abortus ti vzame lahko sploh rodovitnost, in ti vsaj povzroči katarje maternice, nervoznost itd. Pa vendar ga izvrši — če ni v vesti one moči, ki ji reče: Donosi, ker je umor, če izvršiš abortus, ker je nemoralno, če se vdaš svetom brezvestnih ljudi, babic in zapeljivcev. Dosti imam takih primerov. Hvala Bogu, pa tudi nekaj, kjer sem slišal odločno voljo: Tudi tu bom korajžna, če sem že zanositi imela korajžo, bom tudi donosila in povila. Klobuk dolj pred tako močno voljo in vse spoštovanje. Na drugi strani pa se mi gnusijo neštete, v briljantih in klobukih se sprehajajoče gospe in gospodične, ki imajo na vesti umore — novorojenih bitij. Da, briljantov in klobukov in šminke in pudra je treba, da popravljajo vsled abortusov izgubljeno telesno svežost in lepoto.

ALI GOSPODINJA LAHKO ZBIRA BOGASTVO?

To se lahko z mirno vestjo potrdi, če se pomisli pri tem na vsoto, ki tiči v dobro ohranjenem zakladu perila. Ako bi se moralo gospodinjstvo vedno znova oskrbovati z novim perilom, tedaj bi bila domača blagajna kaj hitro izčrpana. Gospodinja stori rad tega vse kar je mogoče, da ohrani svoje perilo čim dalj časa snežnobelo in lepo. Ona dela tako, kakor se je naučila od svoje matere in stare matere, za pranje in nego svojega perila uporablja samo dobro Schichtovo milo znamke »Jelen«.

Zdrav ostati je bolje, kakor pa zdraviti se!

Kdor se obvaruje bolezni, ni potreben nikakega zdravljenja. — To je bilo osnovno pravilo duhovnika, ki je skrbel tudi za telesni blagor svojih župljanov.

Ko je proučeval življenske navade človeštva in človeško prehrano, je tu in tam našel snovi, ki povzročajo trajno obolenje telesa.

„Proč s tem in poiščimo namesto tega kaj zdravega!“ Tako si je mislil župnik Kneipp. Na ta način je iznašel sladno kavo, ki se pripravlja po posebnem navodilu župnika Kneippa in se zato imenuje:

Kneippova sladna kava.

Dobra in cenena kavna pijača, s pomočjo katere si varujemo zdravje!

**DOBIVA SE SAMO
V TAKIH PAKETIH**

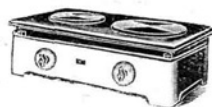
Mestna elektrarna ljubljanska

nudi izdatno znižane cene za elektriko v
gospodinske in kuhinske namene in to
pri porabi 20 kWh na mesec po Din 1.50 za kWh
pri porabi 100 kWh na mesec po Din 1.30 za kWh
in pavšal
pri nočni porabi za ogrevanje po 60 para za kWh

Nabavite si tedaj električne aparate, ki so koristni
pri delu, konkurenčni v obratovanju in neprecenljivi
v higijenskem pogledu.

Oglejte si naša predavanja
o električnem kuhanju vsako
sredo od 15h 30 min dalje v
Gradišču št. 14 I., kjer tolma-
čimo uporabo elektrike v ku-

hanju in druge gospodinske svrhe. Zahtevajte naša strokovna poja-
snila in proračune, kar Vam nudimo za Vas popolnoma brezplačno.

Za gospodinj-
ske namene
Vam stavimo
na razpolago
poseben števec
za znižano pri-
stojbino Din 4. —
na mesec, pr
gornji porabi
20 kWh na me-
sec - Ođočite
se takoj, da Vam
bode tudi v po-
letni vročini ku-
hanje prijetno.

Največja prednost je v tem, da ni potrebna predelava instalacij,
z malenkostnimi stroški si uredite udobno življenje in prihranite
mnogo nepotrebne muke.

Obiščite našo prodajalno v magistratnem poslopju, kjer Vam raz-
kažejo vse potrebne aparate.

MESTNA ELEKTRARNA LJUBLJANSKA

Ravnateljstvo: Krekov trg 10/I.

Prodajalna: Mestni trg 1.

Vsem Vigrednicam

priporoča tvrdka

F. I. Goričar, Ljubljana

svoji dve trgovini na sv. Petra cesti, in sicer na št. 30 ima veliko specialno zalogo perila in opreme za neveste,

na št. 29 pa ima veliko zalogo štofov za moške in damske obleke, najnovejše vrste svile, krepe, burete, delene in krasne blagove za kmečke obleke.

Na zalogi stalno velika izbira izgotovljenih oblek, bluz, kril, plaščev in kostumov.

Vsako nedeljo dopoldne se lahko ogleda brezobvezno vso zalogo!

Pri nakupu dobite na vsakih 100.— din lep robček zastonj, ako se sklicujete na inserat v »Vigredi«!

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ←
zavarovalnica ↓

LJUBLJANA

Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

Mestna hranilnica Ljubljanska

ima

še Din 122,000.000.— novih vlog,
ki jih izplačuje brez vsake omejitve.

Za vse vloge jamči

Mestna občina Ljubljanska

Izkušena gospodinja:

Mil sem poskusila dosti

Vendar do spoznanja sem

prišla,

Da najboljše vse lastnosti

Zlatorog terpentini ima.

